

ELŐFIZETÉS:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre 3 ft.
 Negyed évre . . 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét illető
 küldemények a szerkesztő-
 nek, anyagiak a laptulaj-
 donosnak küldendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DIJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minden hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvmdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Mit kell tennünk gazdáinkért?

gazdasági egyletek csak akkor felelnek meg hivatásuknak, ha a közjólétet, a közvagyonosodást előmozdítani képesek.

A legtöbb gazd. egylet üres cím és célnélküli valami; melynél a néhány gyűlésből, egy-két egyoldalú felolvasásból és eredménytelen kiállításból álló működés az évi program. Lehet-e rossz néven venni a gazdasági egyletek nem támogatását az oly emberektől, a kiknél az elvet az képezi, hogy „az idő pénz”, vagy az, hogy „dolgozzunk, hogy gyarapodjunk és tanuljunk, hogy tudjunk”, mikor az ily gazd. egyletektől nem tanulnak semmit? Valóban nem! E tekintetben dícséretes kivételt képez a mi egyletünk, mely ha nem is ország-ra-világra szóló alkotások létesítésével foglalkozik, de penget oly eszméket, a melyek végeredményükben üdvösek; létesít olyan tényleteket, a melyekkel a közvagyonosodást előmozdítja. De ha készséggel meghajlunk is ténykedése előtt, be kell ismerni azt is, hogy még mindig nem tett meg annyit, a mennyit megtehetett volna, a mennyinek megtétele módjában állott volna legkivált akkor, midőn élén a megye legelső tisztviselője áll.

Röviden elősoroljuk a hiányokat és ezek közt első sorban az áll, hogy az egylet nem foglalkozik a községi tenyész apaállatok számával és minőségével kielégítőleg; nem buzgólkodik azon, hogy a megye minden községében gazdakörök, gazdak társulata létesüljön és a fatenyésztés ügyében nincsen kellő eredmény feltüntetve. Mert órákig elkocsizhatunk, míg egyetlen faültetvény megörvendeztetni kutató szemünket a mérhetetlen pusztaságban.

Az apaállatok kérdésének tárgyalásánál röviden azt kell hangsúlyozni, hogy a bikák száma semmiképen nem kielégítő a községekben, melynek káros következménye az, hogy sok tehén meddőn marad. Már pedig ez fontos dolog ugy az egyesek, mint az általánosság szempontjából. 100 borju elmaradása csak 10 frt értékre számítva egyet, kiteszen 1000 frtot. Ezt pedig meg lehetett volna menteni akkor, ha a gazd. egylet utána kutatott volna, hogy minden községben hány és minő bika jár a csordára.

A sertéstenyésztésről nem is szólok, miután nincsen gazdasági törvényünk, mely megszüntetné azon helytelen eljárást, hogy a kanász tartson kant a közönség koca sertései javára. Ez oly helytelen eljárás, amit nem lehet eléggé elítélni. Vajjon érdekében áll-e annak a kanásznak, hogy ő jó kant és elegendőt tartson a nyájban? Bizonyára nem! A községek pedig — tisztelet a kivételeknek — nem törődnek vele.

Az adai m. kir. földmivesiskola egész őszön hirdette a mult évben, hogy szép kan malacokat jutányos áron ad el; egyetlen község nem jött vételre, a min nem is lehet csodálkozni, mert hiszen gondoskodik a kanász — agarakról.

Ime ez is egyik hálás tér volna a gazd. egyletnek arra, hogy tevékenységével emelné a nemzeti vagyonosodást.

Másik igen fontos dolog a ménlovak kérdése. A községi ménlovakat minden évben elővezettetik, hogy megvizsgáltsanak a végett, miszerint alkalmasak-e arra, hogy az állami ménnek mellett a fedeztetésre használtassanak.

A paraszt gazda elővezeti ménlovát s ha alkalmas, fedeztetési engedélyt kap, ha nem alkalmas, meg lesz neki mondva, hogy „ki kell heréltetni.” E nyilatkozatot mosoly kíséri s azt súgja a szomszédjának, hogy már 3 év óta mindig mondják, de biz én azt nem teszem. És jól is teszi az a szegény paraszt ember, ha nem fogad szót, hiszen nem „muszáj”. Azután sok liter pálinkát megkeres ám az a csámpás, görhes mén, minek fossza meg magát ezen kereseti forrástól.

Ez alapon már 4-ed ízben volt szerencsétlenségem olyan méneket látni az idej mérvizs-

gálatnál is, melyekre már háromszor kimondtuk, hogy alkalmatlan és kiherélendő, de azért mán biz az ma is, sőt ha ily lanyhán járunk el, mán marad az még 10 évig is.

Szinte mulatságos látni, mikor vezetik a sok nyomorult vak, pókos, csámpás, görbe hátú mént a bizottság elé, mely kimondja az ítéletet s a nyers publikum falrengető kacajjal kíséri azt indokolásképen.

Hát tisztelt gazd. egylet itt is volna egy nagyon üdvös és igen hálás működési tér. Vigye keresztül azt a rendeletet, melyben kimondassék, hogy pl. március 15-ére mindenki köteles elővezetni azon lovát, a melyre a bizottság az alkalmatlan jelzöt kimondta s ha az a gazda nem engedelmessékedett, büntessék meg érzékenyen és heréltsék ki nyomban az ő költsége és veszélyére.

Ez az eljárás azután jó eredményeket lenne képes létesíteni, de máskülönbén csak azt eredményezi, hogy a felsőbbség kimondott szavának tekintélye esökken a fél munka által.

Nem akarok tovább időzni e tárgynál; nem akarok kiterjeszkedni arra, hogy az ily rossz méneknek a fajtenartás ösztöne sokkal inkább kifejlett, mint a nemes állatoknál; hanem áttérek arra, hogy a gazd. egylet akkor tenné fel fejére a koronát, ha minden községben létesítene egy-egy gazdakört vagy gazdasági társulatot.

A mezőgazdasági rendtartás című törvényjavaslat minden községben, minden járásban és minden központban akar egy oly organumot létesíteni, a melynek hivatása az volna, hogy a község gazdaság érdekeit hivatalos hatáskörrel, hivatalos hatalommal mozdítsa elő.

Ha majd e törvény életbe lép — mint ahogy kívánatos volna, hogy mielőbb életbe lépjen — sok idővesztéségtől meg lenne kímélve megyénk az által, hogy nem akkor kellene nyakra-főre az ily gazdasági bizottságokat összetákolnia, hanem a gazdakörben e testület már elkészülvén, az csak átalakulna azzá, a mivé a törvény rendeli s működését, melyre pedig oly nagy szükség van, azonnal megkezdhetné.

De szükséges a gazdakör másrészt azért is, mert a megyei egylet működése mindaddig hiányos lesz, míg fel nem öleli az összes községek érdekeit; hogyan tehesse ezt akkor, midőn nem tud az egyes községek gazdáival érintkezni? Vagy ezt is a községi jegyzők nyakába varrjuk?!

A vármegeye alispánja áll az anya-egylet élén, ő neki sok alkalma és módja van arra, hogy ez eszmét megtestesítse, a mely ha sikerül, mint ahogy okvetlenül sikerülnie kell neki, azon tiszteletet és elismerést, mellyel személye iránt mindenki viseltetik, megsokszorosítva fogja szemlélhetni.

De nézzük tovább a dolgot s csak egy esetet vegyünk fel például. Az őszi vetés ideje elérkezik, a buza pácolás fontosságát és nagy horderejét az anyaegylet közölni akarná a kiscgazdák-
 kal, de az ut, melyen ezekhez hozzáférhet, ismeretlen előtte, a községi elüljáróság el van foglalva, erre újabb terhet rakni nem lehet.

Nyomatnak tehát népszerű utmutatást a népnyelvén, mely megyénkben magyar, szerb és német volna. A gazdakörök összehívják tagjaikat, előadnák, hogy mily jó dolog az, ha buzájok nem lesz üszögös s a 2—3 zsák üszög helyett ugyanannyi zsák buza kerülne a kamarába. Kiosztogatják az utasítást, esetleg a kör megvonná a kékkövet is és megmentene egy-egy községben csak 100 hektoliter buzát. És ez így menne tovább, mert ha sokat nem tehet is egyszerre az ilyen gazdakör, kevéssel kezdve eleinte, később mégis sokra viheti.

Például álljon itt az adai gazdakör, mely meglehetősen ellenszenves fogadtatásra talált eleinte, a mennyiben azt fogták rá, hogy politikát akar-
 nak csinálni, hogy annak a tagnak, aki beiratja a nevét, a jobbparttal kell szavazni, s mégis elérte már azt az eredményt, hogy ellenségei is elismerik róla, hogy ér valamit. Elismerik, hogy két olyan bérelhető mént szerzett a városba, a milyen itt még soha nem volt; az igaz, hogy

az egyikért a város, a másikért a kör fizet 300—300 forintot.

Alapszabályaink megerősítve, kinyomatásra készen állanak. Szerzettünk a gazdáknek jó takarmány magvakat. Tartottunk s tartunk népszerű gazd. előadásokat. Van külön helyiségiünk, vannak szaklapjaink. Szóval oktatjuk gazdáinkat s mindent elkövtettünk, hogy azoknak szellemi és anyagi kincseket szolgáltatassunk.

Mozgalom van indítva, hogy tagjainkkal kirándulásokat tartunk Mezőhegyesre, résztvegyünk az ó-becsei szántás és ekeversenyen, szóval megtegyünk mindent, amivel azoknak használhatunk.

Mint érdekes dolgot említem meg még azt is, hogy Kelemen János városbíró és földbirto-
 kos — ki nem csekély mérvű tevékenységet és jó indulatot tanusított a kör életre hívásánál a mult évben — 50 frtot ajándékozott a kör céljaira. A megalakuláskor ugyanis őt óhajtott a gazdaközönség a kör élére állítani, de ő ezt nem fogadta el, halmozott teendői miatt. Megígérte azonban, hogy az esetben, ha életrevalóságának a kör bizonyítékát adja, 50 frtal fogja azt segíyezni. Ezután a kör elnökévé Kuglits János néptanító és földbirtokos, alelnökévé e sorok írója választatott. A működésnél elért siker, a kezdet nehézségeinek legyőzése az elnök érdeme, mit az 50 frt megérkezése is bizonyít, tehát az erkölcsi elismerés ez alapon el van érve.

A gazdakör jegyzőkönyvileg mondott köszönetet a nagylelkű adományért.

Ilyen gazdakör mindenütt alakítható, hanem fel kellene keresni a községeket s alig hiszem, hogy lenne község, hol egy-két nemesen gondolkozó ember hiányoznék a tevékenységre. Ha az elnök és a jegyző buzgó férfiak, a gyarapodás el nem maradhat. Az elnök a lelke, a jegyző a tevékenysége, mozgató ereje az ily köröknek, hol egyik vagy másik hiányzik, bizony nem fog ott áldás és siker fakadni a tétlenség nyomában!

Szobonya Bertalan.

A családi értesítőkhöz.

Az 1877-iki XX. törvénycikk határozottan szabja meg a gyámok, gondnokok, lelkész, közgyám és árvaszék teendőit s pedig oly szakavatottsággal, hogy még a laikus is kibontakozik. Sajnos azonban, hogy ezen üdvös törvénynek sok esetben nincs fogamatja. Tudok eseteket, hol a többi közül egy 37 éves kiskoru árva nagykorúsított, holott az illető nő már másodsor volt férjnél, mikor a nagykoru végzést megkapta. Tagadhatatlan, hogy a családi értesítők kiadásainál is történnek visszaélések. Eszembe jut e helyütt a híres pánszláv agitátor Hurban József hlubokai pap bűnügye, a melyet csak e napokban tárgyalt a nyitrai törvényszék. E bűnügy tisztán a családi értesítő körül forog.

Elöttem fekszik a saját családfám, az 1623. évtől kezdve összes névrokonaim a mai napig. Borzasztó munkába került a d—i lelkésznek, de ha egyházi matrikuláit pontosan össze nem állította volna, bizonyára ki nem bontakozhatik a sok családok tömkelegéből. E lelkésznek a kiről szólok tíz évi fáradságába került e nehézséggel járó munka összeállítása, az összes anyakönyveket illetőleg. Ha valaki, ugy ez a lelkész teljes odaadással működött hivatalában. Soha nem volt szükségem a hét folyamán elhalálozott egyének kiírására, vagy pedig a családi értesítők kiadására hivatalosan fölkérni. Ott volt a halotti könyv, oda bevezettettek a halottak s a családbeli tagok családi értesítőit rendesen mellékelve találtam. A családi értesítők, ha k. komákról volt szó a 77. XX. t. 230. §-a értelmében hivatalból minden bélyeg és díj nélkül megküldte. Ily kivételes eseteken kívül e tekintetben az erdélyi szász lelkészeknél találtam minta rendet. A szász lelkészek nemcsak a kívánalmaknak megfelelően vezetnek anyakönyveiket, de még arra is köteleztetnek, hogy vasárnapi és ünnepnap tartott szónoklatait egy naplóba vezessék, oly for-

mán, hogy abban kitüntetendő a főének száma, az alapige, a szent beszéd rövid tartalma, s mely napon tartatott. A beszédek köteles a lelkész leírni s az ellenőrző közegnek szükség esetén bemutatni. A naplók, melyben a beszédek ilyen-éppen bevezettek évenként az espereshez beküldetnek jóváhagyás végett. Az esperes pedig minden egyes lelkész működéséről a konszistoriumnak (Nagy-Szebenben) tesz jelentést. Nálunk ily ügyrend ugyszólván lehetetlen, mert mások a viszonyok Erdélyben, mások a viszonyok itt. A családok — visszatérve a családi értesítőkre — helyes összeállítása csakis az egyes lelkész urak ügybuzgalmától és képzettségétől függ. A képzettség pedig csak is ügybuzgalom mellett sajtótható el. E tapasztalatokat, mint volt Dobsina sz. bányai városi közgyám és erdélyi tanító szerzemem.

Gotthárd Sámuel.

Hírek.

Pályázat. A bajai kir. közjegyzőségre hirdett pályázat határideje, az előbbinek visszavonásával, március 31-ére tűzött ki.

Pályázat. Zombor szab. kir. város tanácsa részéről az üresedésbe jött évi o. é. 660 frtnyi javadalmazással járó városi iktatói állásra pályázat nyitattik. Egyben felhívják a pályázni szándékozókat, hogy az 1883. évi I-ső törvényekben előírt minősítéseket és esetleg eddigi szolgálataikat igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat 1888. évi március hó 20-ig beazólag Sándor Béla városi főispán ur Oméltóságánál nyújtsák be. Kelt Zomborban, 1888. évi március 5-én. Dr. Csíhás Benő, polgármester.

Az ágost. evang. híveknek tudomásul adatik, hogy március 11-én délelőtt 10 órakor az e célra kibérelt helyiségbe isteni tisztelet fog megtartani, melyre a tisztelt hívek emmel meghívattak. Korossy Emil, ág. ev. lelkész, Gallé Emil, egyházi felügyelő.

Közgyűlés. Zombor szab. kir. városi róm. kath. egyházközsége 1888. évi március hó 11-én délelőtti 10 órakor a városi háza nagytermében rendes közgyűlést tart. Tárgegyeztetés. 1. A zombori r. k. iskolaszéknek megkeresése az 1888. évre szóló iskolai költségvetésben mutatkozó 1101 frtnyi hiánynak az iskolai alapról leendő fedezésére és a kisdévodai 7000 frt alap után befolyt és jövőben befolyandó összes kamatok kiutalványozására. 2. A zombori r. k. iskolaszéknek megkeresése az egyházközség kezelésére álló összes iskolai alap vagyon átadása, illetve ez ügyben adandó nyilatkozat kiállítása iránt. 3. A zombori r. k. iskolaszéknek megkeresése a kisdévodai 7000 frt tőke és befolyt kamatainak átadása iránt. 4. A zombori r. k. iskolaszéknek átírta a belvárosi elemi fiúiskolaépületben 4 tanteremnek az ipar-kereskedelmi iskola részére át nem engedhetése tárgyában. 5. A zombori magyar jótékony nőegylet kérvénye a kisdévodába 25—30 szegény gyermek ingyenes felvétele iránt. 6. A zombori r. k. egyházvagyon kezelésére vonatkozó szabályok. Netán időközben beérkező stírógus ügyek. Zomborban, 1888. évi március hó 6-án. Dr. Csíhás Benő, polgármester, mint egyházközségi elnök. — (Ezen fontos tárgysor megérdemli, hogy a tagok teljes számmal legyenek jelen; másrészt, hogy a felszólalni kívánók az ügyeket tanulmányozzák s a kérdéshez röviden s átgondoltan szóljanak. Mert semmi sem teszi a közügyek pártolását s szolgálatát annyira kockára, mint a szerencsétlen agyonbeszélési betegség, mely ötletszerűen kipked-kapkod s mindaddig kalandoz, még valahára véletlenül ki nem lyukad valamire. Szerk.)

Felolvasás és hangverseny. Tolnai Lajos, elbeszélő irodalmunk egyik kimagasló alakja, akit a stíl zamatos varázsa és a mesészövés mesteri kapcsolata mellett még a kiváló recitatori adomány is méltán ünnepeztette, mint eddig több vidéki városban, úgy ezennel nálunk is hangversenyyel kapcsolatos felolvasást kíván tartani. A terv kivételése, sikere és módoszatai felől néhány irodalombárát értekezletet is tartott, melyen dr. Csíhás polgármester elnököt, Dömötör Pál járásbíró pedig, akit Tolnai, mint iróatársát, terve közvetítésére fölkért, az előadói tisztelet viselte. Az értekezletre oda hajtott, hogy most, midőn a főgimnáziumi ifjúság, a nőegylet, a dalárda már készülnek egy-egy koncertre, aligha lehetne a negyediknek, Tolnai estélyének, olyan sikere, aminőt az ő reputációja és Zombor város kulturális hírneve méltán megkívánhat. Azért is az értekezlet legjobbnak találna, ha ama felolvasás későbbre halasztatnék. Ezen tájékoztatás közöltetni fog a jeles íróval s a további lépések most már az ő választól fognak függeni.

Elemi tandíj. Sok szülő esodálkozva értesült az apaca iskolába járó lánykájától, hogy az iskolaszék minden „vidéki” gyermekre 10 frt évi tandíjat rótt ki s annak lefizetése most stírógus követeltetik. Most már csak az a kérdés, ki a „vidéki”? Vajjon vidéki-e egy olyan gyermek, aki máshol született ugyan, de az apja itt helyben hivatalnok, s így itt helyben köteles azt iskolába küldeni? Az iskolai igazgatóság e részben azt a prakszist folytatja, hogy aki helyben r. k. párbéret fizet, az ezzel elismeri s valja magát helybeli illetőségének s legalább részben hozzájárul a kultusz-terhek viseléséhez; az tehát, ha megfizeti évi 1 frt 26 kr párbéret, akár hat gyermeket joggal küld az iskolába. Aki ellenben itthelyt párbéret nem fizet, attól megköveteli a 10 frt tandíjat. Azt hisszük, nem kell a mi tanácsunk; mindenki maga is elég okos lesz, hogy a két rossz közül a sokkal kisebbiket válassza.

Meghívó. A hódásági ifjúság f. évi március hó 15-én a polgári kaszinó-egylet helyiségében a gyermek-óvó javára zártkörű táncfuzérkét rendez. Belépti díj 1 frt. Kezdeté 8 órakor.

Névváltoztatások. Brückner János kiskéri illetőségű ugyanottani lakos saját, úgy Kati, János, György, Keresztély, Rosina és Ádám nevű kiskori gyermekei vezetéknevének „Jaki“-ra és Pudler Áron szabadkai illetőségű nagy-kikindai lakos vezetéknevének „Pártos“-ra kért átváltoztatása belügyminiszteriumi rendelettel megengedtetett.

Sport naptár. 1888. március 25-én: A „Szabadkai Torna-Egylet” estélye. — 1888. ápril 2-án: A „Sz. T. E.” közgyűlése. — 1888. ápril 2-án: Az „Achilles Sport-Egylet” országúti versenyei. — 1888. május 13-án: Az „A. S. E.” tavaszi viadalai Palicson. — 1888. július 15-én: Az „A. S. E.” nyári viadalai Palicson. — 1888. július 22-én: A „Sz. T. E.” őszi versenyei Palicson. — 1888. július 29-én: A „Sz. T. E.” nyári viadalai Palicson. — 1888. július 30-án: Szigethi Benedek Gyula kardviadalai Palicson. — 1888. október 7-én: Az „A. S. E.” őszi versenyei Palicson. Szabadkán, 1888. március 5-én a „Szabadkai Torna-Egylet” és „Achilles Sport-Egylet” választmányi ülési jegyzőkönyveiből. Veres Lajos, egyll. elnök. Kammerer Mihály ifj., egyll. jegyző.

O-Sztapáriak a színházban. Vasárnap — vagyis e hó 4-én — Milos Obility, vagy a Rígómezei csata című előadásra, O-Sztapárról 112-en rándultak be. Ezek között voltak az elüljáróság és a jegyzői személyzet összes tagjai családjaikkal, a lelkészek közül Popovits Milisáv adminisztrátor és a volt elüljárók. Ott láttuk továbbá Sztankovits Lázárt és családját. A színház zsufofálásig telve volt s a helybeliek közül számosan maradtak vissza helyhiány miatt. Az előadás alatt több komikus eset is adta elő magát, a zenészek kolót játszottak, a karzaton a közönség közül elkezdte egy jelen volt parasztember a táncot járni. Obility Milos neje mikor eljárt, embereink közül egy a színpadra akart szelni, hogy felemelje, mások pedig megsírták Lázár cár elárulását stb. Máskülönbön kellő rend és esendben viselték magukat embereink. Össze voltunk ez alkalommal keveredve mindenféle pártból s ez összeraktartás fiatal lelkészünk, Popovits Milisáv adminisztrátor urnak köszönhető, ki erőlesen működik azon, hogy az itteni pártoskodásokat megszüntesse, s mely eddigi eredményt is tüntet elő s melyért neki ezuttal is köszönetet nyilvánítja több o-sztapári lakos. Tanulhatnánk mi magyarok is a szerbektől, nemzeti hőseink iránt lelkesedni.

Vasuti elakadás miatt kedden és szerdán megint nagy késséssel érkeztek meg a felső vonatok. Mindenesetre érdekes, hogy az ország hegyvidékein nem, hanem itt, a mi laposunkon napirenden vannak az ilyen közlekedési akadályok. Ez volt az idén a hatodik.

Hirdetmény. Kapesában az 1881-ik évi 4152. sz. a. kiadott itteni hirdetménynek újból is emlékeztetem a t. c. közönséget a fenálló szabályrendelet azon határozatára, hogy minden tulajdonos, birtokos vagy bérlő tartozik minden év március hó végéig a kertje, szőlője és birtokában lévő minden fáról, cserje és sövényről az őszről maradt hernyófészkeket és tojásgyűrűket leszedetni és azokat alkalmas módon elgetetni. Ki ezen rendeletet nem teljesítendő, megbüntettetni és kára és költségére a hernyóirtás hivatalból eszközöltetni fog. Zombor, 1888. március 2-án. Valtér Nándor, rendőr főkapitány.

Bezdánból egy röpiratot vettünk, mely egyik részében azt a Horváth Dezsőt, aki itt vidékünkön árucarnokkal akarja az iparosokat boldogítani, mindennek elnevezi, csak becsület embernek nem. Mi ezen ítélet meg nem erősíthetjük, de meg sem cáfolhatjuk, mert egyike sinez adatunk; azonban ama rég kifejezett sejtelmünket, hogy a népbolgitók iránti bizalom nagyon korai volt, már is igazolva látjuk.

Csantavérről írják: Egy rég vajudó ügy nyert megoldást közegünkben; ugyanis már többször megpendített egy takarékpénztár létesítése, de alkotó erők hiányában, mindenkor hajótörést szenvedett a szép eszme. Ezuttal azonban a megyénkben előnyösen ismert s a szivaci takarékpénztár élén álló Schullerék és szak-képzett titkáruk Kuti urak kezdeményezése folytán e hó 4-én tartott értekezlet alkalmával nyélbe szítotték egy Csantavéren 500 darab 100 frtos névértékű részvényvel alakítandó takarékpénztár létesítését. Mindenki, ki Csantavér község helyi viszonyaival ismerős, szép jövőt jósol a létesítendő intézetnek s a bizalom már azért is élénken nyilvánul mellette, mert az annak élére állt egyéneket teljes mértékben meg van az erkölcsi és anyagi biztosíték. Mint rendszeren minden kezdeményezés elé, egyesek itt is akadályokat gördítettek, de józanul gondolkodó közönségünk csakhamar meggyőződött arról, hogy az illetők — közsegitnre annyira előnyös intézet létesítését csak azért szándékozzák akadályozni, mert csekély tőkét — törvény nem engedte kamatok zedésével — nem gyarapíthatják. Részvényekre előjegyezhetni lehet Tiborfi Kálmán gyógyszerész urnál Csantavéren és Schuller és Kuti uraknál Szivacson.

Himen. Klein Vilmos Rác-Militársról f. hó 4-én jegyet váltott a szép és kedves Goldberger Róza kisasszonnyal Bresztovácson.

A magyar bíróságok és a horvát hatóságok. A horvát-szlavon járásbíróságok és községi előjáróságok ellen, a b-i törvényszék elnöksége azt a panaszt emelte, hogy a magyar bíróságok büntügyi megkeresésének nemcsak hogy nem tesznek eleget, de egészen felelet nélkül is hagyják, vagy a legjobb esetben csak ismételt sürgetések után választolnak azokra. Ennek következtében az igazságszolgáltatás minduntalan akadályokkal küzd. Az illető horvát hatóságok kormányuktól utasítást kaptak, a mely tudtukra adja hogy azt a kölesönös kötelezettségnek meg nem felelő eljárást tovább nem fogják tűrni. A legszigorubb utasítja tehát a hatóságokat, hogy a magyar bíróságok megkeresésének föltétlenül, a lehető legnagyobb gyorsasággal tegyenek eleget, annyival is inkább, mert ellenkező esetben szigorú eljárást vonnak magukra.

B.-Almásról írják: Február hó 27-én az ottani izraelita ifjúság jótékonyceļu sorsjátékkal egybekötött füzérkét rendezett, mely minden tekintetben sikerült. A dekorációban, valamint a vacsora rendezésében Rosenberg Adolfné urhölgy, mint lady patronesse, valamint dr. Schossberger Jakabné, Wiener Samuné, Krahl Ignác és Roth Ignác urhölgyek, mint háziasszonyok kiválóan tüntették ki magukat. Lehner szabadkai kammerster derek zenekara hamarosan stimulálta a lábukat tánára és folyt igen vig kedélyben kiváló kivirradtig. Örömmel láttuk a helybeli és vidéki keresztény intelligenciából igen tekintélyes számban megjelent vendégeinket, kiknek ezuttal az irántunk tanusított figyelmükért hálás köszönetet mondunk. Az első négyest mintegy 70 pár táncolta. Jelen voltak a fent említett hölgyeken kívül: Vojnits Máténé, dr. Bruck Samuné (Bajáról), Kuty Mihályné, Sándor Istvánné, dr. Márton Gézané, Kamarás Imréné, dr. Király Imréné (Katymárról), Martinovits Béláné, özv. dr. Wernerné, Wámoscher Dávidné (Kupuszínáról), Som-

mer Józsefné, Hackl Lászlóné, Sinkóné, Grosz Gyulané, Rosenberg Gersonné (Bajáról), Frankl Ignácné, Fischer Mórné és Rubinfeld Ignácné (Tatabázáról), Zorn Josuané, Polhammer Antalné és stb. urhölgyek, valamint a következő kisasszonyok: Salamon Eliz, Werner Lujza és Mariska, Balassa Margit, Schossberger Regina, Wámoscher Malvin (Kupuszina), Sándor Margit, Rosenberg Berta, Rosenfeld Gizella (Szt.-Iván), Bruck Regina és Etel, Sinkó Irma, Fischer E. (Tatabázáról), Dávid Malvin, Schaffer Malvin (Madaras) Zorn Erneszné, Roth Zsófia és Linka. A mi az anyagi sikert illeti, az tulhalad minden várakozást. Tiszta jövedelmünk a 300 frtot meghaladja és ezennel el nem mulaszthatjuk egyáltalában, valamint ezen utóbb jegyzett uraknak, kik felülfizetéssel jgyekeztek e nemes célt támogatni, köszönetünket kifejezni. Felülfizettek: Rosenberg Adolf 7 frt 50 kr, dr. Schossberger Jakab 2 frt 50 kr, Fischer M. (Baja) 5 frt, Weisz és Pick (Budapest) 10 frt, Neufeld N. (Újvidék) 2 frt, Klein Herman (Mohács) 2 frt, Rosenfeld Henrik 1 frt, Dávid József és Lajos 2 frt, Roth Nándor 1 frt, Klein Henrik 1 frt, Glieck Mór és Samu 2 frt, Stein Bernát 1 frt, Grosz Gyula 50 kr, Friedl Antal 1 frt, Kuty Mihály 50 kr, Sommer József 1 frt, Roth Ignác 2 frt 50 kr, Wámoscher Dávidné (Kupuszina) 1 frt, Rosenfeld Mór (F.-Szent-Iván) 1 frt 50 kr, Frankfurter Ignác 1 frt, Bloch Samu 1 frt, Hollender Lajos 50 kr, Plesz Mátyás 1 frt Hirschberg Bálint 50 kr, Rubinfeld Jakab (Matheovics) 50 kr, Wiener Samu 50 kr, dr. Bruck Samu (Baja) 2 frt, dr. Király Imre (Katymár) 1 frt, Glatstein Izrael 2 frt, Fischer Mór (Tatabáza) 50 kr, Berndorf Ede (Baja) 50 kr, Schaffer Samu (Bajmok) 2 frt, Schaffer Samu (Sztanisics) 2 frt, Schaffer Samu (Kunbaja) 2 frt, Rosenberg Gerzonne (Baja) 1 frt és Klein József (Budapest) 1 frt, Steiner Béla 20 kr és Roth Mózes 1 frt. Összesen 74 frt 20 kr. A rendezőség.

Elvi határozatok iparügyben. A m. kir. földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszter a következő elvi jelentőségű határozatokat mondotta ki: A segéd és munkaadó közt a viszony megszüntetéből eredő vitás kérdések az 1884. évi XVII. t. c. 176. §-a alapján az elsőfoku iparhatóság által minden felelősség kizárásával döntendők el. — A munkaadó és a segéd közti viszony jellegét nem változtatja meg az a körülmény, hogy a segéd a törvény rendelkezése ellenére munkakönyvvel ellátva nem volt, sem az, hogy a munkaszerződés a segédnek az üzleti nyereségben való részesítésére van alapítva.

Mulatság. Baján a napokban a Bárány-vendéglő termeiben sikerült zártkörű piknik volt, a melyben előkelő, díszes és jövedvű társaság mulatott együtt, Dankó Gábor zenéje mellett. Az estély sikereért az elismerés Freidieh Jánosné, Peschke Károlyné és Scherer Antalné háziasszonyokat illeti első sorban. Kivülök a hölgyek közül résztvettek még a mulatságban: Freidieh Laura és Bella, Peschke Bella, Scherer Anna és Bella, Gschösser Mariska és Nusi, Schwartz Ágnes és Margit, Millassin Ilona, Margit és Adrien, Koch Irma (Pées), Horváth Gizi (Felső-Szt.-Iván), Bokor Ilka és Lujza, Krsztanics Juliska, Kollár Malesi, Auer Hermin (Csávoly), Loósz Vilma, Csernyus Mathild (Szabadka), Kósa Emma, Schwerer Janka, Scheibner Gyulané, Millassin Zsigmondné, Schwartz Róza, Bokor Gusztávné, Gschösser Lajosné, Nicolaus Jánosné, Horváth Máténé (Felső-Szt.-Iván), Krsztanits Istvánné, Kósa Károlyné, Loósz Zsigmondné stb.

Tornatanfolyam középiskolai tanárok számára. A budapesti nemzeti tornaegylet a középiskolai tanárok számára, a vallás- és közoktatásügyi miniszterium felszólítása folytán, külön ingyenes tornatanfolyamot fog rendezni a most következő nagy szünidőben. E rendkívüli tanfolyam f. évi augusztus hó 1-én kezdődik s tart szeptember hó 15-ig. Részt vehet benne minden 35-ik életévét még be nem töltött középiskolai tanár, ki a tornázásban már gyakorlattal bír és ezt igazolni képes. A kik a tanfolyamban részt venni akarnak, f. évi március 15-éig beadhatják folyamodványukat a miniszteriumnál.

Elfogott család. Wolkenstein Lajos, ki apatini születésű, 22 éves, foglalkozás nélküli kereskedő, Budapesten Bánóczy József rabbi képezdeai tanár hamisított aláírásával ellátott ível kisebb összegű könyvirodalmányokat gyűjtött, elfogták.

A nádpálca az iskolában. Egy néptanító egyik tanítványát engedetlenség miatt meg nádpálcázta. Erre a fiú haza szaladt és atyjával, aki jómarkos hentes, visszatért az iskolába, ahol az atya a tanítót lehaszontalanozta és az egész osztály előtt ököllel fenyegette. A tanító pert indított és az eljáró törvényszék a hentes becsületsértést miatt 100 frt fő- és 20 frt mellékintézésre ítélte. A kir. tábla az ítéletet helybenhagyta. Az elítelt a kuriahoz felelbeztet különösen tagadván a tanítóban a hatóság közeg minőségét és így a törvénykönyv 267. §-ának alkalmazhatóságát. A kuria azonban az első bírósági ítéletet helybenhagyta és a tanító ellen szolgálati minősége közben és abból folyólag elkövetett becsületsértést kétségtelenül a Btk. 262. §-a alá esőnek minősítette.

Jótékonyk. Az óbecsei bástiaszemléli Takarékpénztár eddigi nemes szokásához híven a folyó évre is 18 frtot adományozott a helybeli tűzoltó egyletnek. Az ily nemes szokás vajha minél több helyen utánoztatnék. A társulat őszinte szívből eredő köszönetét nyilvánítja.

Uj-Verbászson e napokban nagy részét mellett adtak Lang Keresztélynek végtiszteletet, kinek gyászos halálát családján kívül számos rokon és jó barát fájlalja. A halotti beszédből úgy látszott, hogy Verbászson nem értik azt a közmondást: „De mortuis nihil, nisi bene.” Egy jelenlevő.

Közgyűlés. A „Szabadkai Torna-Egylet” 1888. március 15-én tartja meg évi rendes közgyűlését a városi háza kistermében. Tárgegyeztetés: 1. Évi jelentés. 2. Pénztári bizottság jelentése. 3. Választmány és új tisztviselők választása. 4. Számvizsgáló bizottság kiküldése. 5. Palityi versenye. 6. Indítványok.

Hirdetmény. Zombor szab. kir. város közönsége részéről ezennel közhírré tétetik, hogy az 1888. évre szerkesztett közmunka költségeloirányzat folyó évi február hó 29-én tartott közgyűlés alkalmával tárgyalattott és végleg megállapítottván, az 30 napon át a városi kiadói hivatalban közzemlére ki fog tétetni. Kelt Zombor szab. kir. város törvényhatósági bizottságának 1888. évi február hó 29-én tartott rendes közgyűléséből. Dr. Csíhás Benő, polgármester.

A topolyai izr. négyzet javára mult hó 25-én rendezett hangverseny — mint levelezőnk írja — városán felül sikerült. Topolya városának összes intelligenciája igen szép számú polgári családokkal a kaszinónak ezen alkalomra egyszerűen, de eszónosan díszített termét túl tömte. Ott láttuk: Császár Péterné, öz. Radányiné, dr. Hadzsy Jánosné, Radimetzky Ferencné, Bogyó Ödöné, Hadzsy Györgyné, Acsády Béláné, dr. Cziráky Gáborné, Buchwald Simonné, Heuduska Manóné, dr. Goldfahn Henrikné, Koeh Bernátné, Ettinger Rozália, Adler Mórné stb. stb. urhölgyeket, továbbá Radimetzky Violka, Dömötör Bella és Honka, Szaich, Fischer Ilka, Szandika, Boskó Zseni, Ettinger Irma és Gizella, Adler Frida, Reiner Lina, Marberger, Obláth, Wollheim, Pollák Róza stb. kisasszonyokat. A mi a hangversenyben közreműködőket illeti, mindannyian derekasán megoldották feladatukat és a közönség tetszését nem egyszer tapsviharban és kihívásokkal nyilvánítá. Így Radimetzky Viola, Boskó Zseni és Ettinger Irma urhölgyek zongorajátékukkal, Bolváry Géza ur és Ettinger Gizella urhölgyek szavallataikkal, Dömötör Bella és Ilona urhölgyek, Hir Károly, Szauerborn János és Buchwald Lipót urak énekükkel a közönséget elragadták. A hangverseny jó sikere a jó kedvet fokozta, a mely az utána következett és reggeli 6 óráig tartott tánc, valamint a szünóra alatt rendezett tombola játék alkalmával a jelen voltak mind egyikénél uralkodott. Hogy az anyagi siker az erkölcsöt követte, kiderül az alatt feljegyzett föllírázásokból valamint a szép összegű tisztajövedelemből. Ugyanis az összes bevétel 256 frt 30 kr volt, a miből levonva 99 frt 64 krnyi kiadást, maradt 156 frt 66 kr, mely anyagi siker nem kevésbé mozdították elő a rendezőség tapintatossága, a jegyeket és tombolatáblákat árusító kedves Dömötör Ilona és Fischer Ilka urhölgyek, a kik vonzó szeretetre méltósággal fáradságot nem ismerve a nemes célt gyámoltották. Föllírázettek a következők: Heuduska Manóné 3 frt 50 kr, Stanisics J. N. Pancsova 3 frt, dr. Hadzsy János 2 frt, dr. Mannheim Armin 2 frt, Preszburger Gábor ügyvéd Ujvidék 2 frt, dr. Grtner Soma Zombor 2 frt, Haacker Antal O-Kanizsa 2 frt, Stern Mór Nyitra 2 frt, Hesser Gyula ügyvéd Baja 2 frt, Reichlinger Gyula O-Kanizsa 2 frt, Malonay Ignác 1 frt, Buchwald Simon 1 frt, Obláthné O-Morovica 1 frt, Somogyi János 1 frt, Róth Dávid 1 frt, Grünberger Mór 1 frt, Ettinger Rozália 1 frt, Beer Mátyas 1 frt, Eibenschütz Kálmán 1 frt, Hesser Gerzonné O-Kanizsa 1 frt, dr. Glücksthal Adolf Zenta 1 frt, Deutsch Farkas Zenta 1 frt, Klopfer Jakab Csóka 1 frt, Stern Ferenc 1 frt, Haurel Nándor 1 frt, Berkes Soma 1 frt, dr. Fischer Miksa 1 frt, Névtelen 1 frt, Rekvényi Imre 1 frt, Deutsch Mórné 1 frt, dr. Barta Antal Szabadka 1 frt, dr. Stern Lázár 80 kr, Weisberger Jakab Szabadka 1 frt, Stern Mór 20 kr, Krämer Rezsó 50 kr, Heuduska Mór 50 kr, Epstein Ignác 50 kr, Winter Hermann 40 kr, Márton Imre 50 kr, Szalay Károly 10 kr. Összesen 48 frt 50 kr. A ki városunk társadalmi viszonyait ismeri, nem fogja eléggé méltányolni ezen hangverseny jó sikerének nagy jelentőségét, különösen elismerésre és utánzásra méltó a különböző vallásbelieknek egymás irányában tanúsított és oly fényesen dokumentált felebaráti szeretete, a melyről csak azt kívánjuk, hogy minél gyakrabban oly fényben vissza sugározzon, mint az ezen alkalommal nyilvánult. Az estély rendezői és a közreműködők pedig méltán érdemlik a dícséretet az előbbiektől gondos és tapintatos eljárásukért. Utóbbiak pedig ama élvezetért, a melyet szereplésükkel a jelen voltak szereztek. x. y.

Vasuti értékjegyek életbeléptetése. Az utazó közönség érdekében a hazai vasutak egy része felette gyakorlati célú s a közönségnek jelentékeny anyagi előnyöket nyújtó intézményt léptetett életbe. Arról van ugyanis szó, hogy f. évi március hó 1-től kezdve vasuti értékjegy füzetek adának ki a magyar kir. államvasutak összes vonalain, továbbá az arad-temesvári, budapest-pécsi, pécs-feresi, mohács-pécsi és magyar északkeleti vasutakon, valamint az első magyar gáesorzági, kassa-oderbergi s a nyugati vasut magyar vonalain. Ezen értékjegy füzetek 65 frt értékű 1 frtos, 50 kros és 10 kros értékjegyeket tartalmaznak s egy ily füzet ára csak 50 frt. Ezen füzetekben foglalt értékjegyekkel a fent elősorolt vasutak összes magyar vonalaira bármily személyszállító, tehát gyorsvonatra is szóló rendes árjegyek válthatók — a keleti expressz-vonatot egyedül kivételével — bármely kocsiosztályra. Ezen kívül válthatók ezen értékjegyek alapján a magyar kir. államvasutak Budapest-személypályaudvaráról, valamint a Budapest mögött fekvő jelentékenyebb állomásokról Bruckon át Bécsbe és vissza való utazásra is közvetlen jegyek. Bécsből, valamint a bécs-brucki vonal állomásairól Budapest felé pedig közpénzfizetés mellett váltandók közönséges jegyek Bruckig, míg a tovább utazásra Brucktól kezdve a vonatvezetőnél válthatók már jegyek ismét értékjegyek fejében. Ezen alkalommal a Bécsből Budapestre utazókra nézve az értékjegyekkel járó menetjegy kedvezménynek a bécs-brucki vonalra esedékes része a bruck-budapesti menetjegy árából levonatik, úgy, hogy a Bécsből Budapestre való utazás ekképen tényleg csak annyiba kerül, mint a megfordított irányban. E szerint tehát a Brucktól Budapestig járó menetdíjak a következő összegekben lesznek értékjegyekkel kiegyenlítették, és pedig: gyorsvonatoknál az I. osztály 13 frt 80 kr, a II. osztály 9 frt 60 kr; kombinált személy- és gyorsvonatoknál az I. osztály 13 frt 80 kr, a II. osztály 9 frt 60 kr s a III. osztály 7 frt, személyvonatoknál pedig az I. osztály 12 frt 50 kr, a II. osztály 8 frt 70 kr s a III. osztály 6 frt 20 kr. Ezen értékjegy füzetek az előbb említett vasutak valamennyi jelentékenyebb állomásán, valamint a magyar kir. államvasutak összes városi menetjegyirodáiban kaphatók, de a részleges vasutak összes állomásain, valamint posta útján is megrendelhetők, mely utóbbi esetben azonban a megrendeléshez a füzet árán kívül a postai elküldésért 2 db 10 kros levéljegy is melléklendő. A részleges határozmányok az e részben kiadott díjszabásból vehetők ki, melyekből példányok a fentnevezett vasutak igazgatóságainál, valamint azok összes állomásain s a m. kir. államvasutak városi menetjegy irodáiban díjtalanul kaphatók, esetleges megkeresésre példányok az említett vasuti igazgatóságok által postán is megküldetnek. Budapest, 1888. február 23-án. Az igazgatóság.

Az ország cimere. A miniszterelnök a következő rendeletet bocsátotta ki az ország cimerének magánosok által való használata tárgyában. Az iránti kételemek elosztása céljából: vajjon a magyar korona országai egyesített cimerének és az ország külön cimerének magánosok és magán jellegű testületek, vállalatok és intézetek által való használata iránt az 1883. XVIII. t. cikk alapján adott engedélynek határa kiterjed-e az engedélyes utódára is, vagy megtartja-e érvényét cég-változtatás esetében is? — ezzel köztudomásra hozatik, hogy az ország cimerének használata tárgyazó jogositvánnyal csak az illető engedély-okmányban megnevezett személy vagy cég élhet. Annak hatálya ki nem terjed az engedélyes utódára, valamint megszűnik hatálya akkor is, ha a cégben változás történik. Közkezesi és betéti társaságoknál, ha a cég változatlan fentartása mellett a belfogókra nézve történik változás, minden ily változás az illetékes alispán vagy polgármester útján, az 1883. XVIII. t. cikk 10. §-ában fentartott jog esetleges gyakorolhatása végett, a m. kir. miniszterelnöknek azonnal bejelentendő. Tiszta s. k.

Bulkeszről írják: Nem igaz, mintha a takarékpénztárnál egy Fischer. Keresztély által elfogadott hamis váltó leszámítottatott volna. Igaz ugyan, hogy Fischer, bünyefényítő utra terelt számitástól, hamisnak mondja egy, Krämer Péternél telepített 3000 frtos váltót; de ezen váltónak a takarékpénztárhoz és vezetőhöz semmi köze sincs. Az igaz, hogy a váltót a bíróság lefoglalta s így az igazság — mint némely gavallér ruhák ára — majd kitudódik a végtárgyalásnál.

A titeli „Kisdedő-Egyesület“ — mint nekünk írják — f. évi február hó 26-án tartá évi közgyűlést, melyre a tagok, nem tudni miért, csak igen csekély számban jelentek meg. Hallottunk a közgyűlés előtt hangos panaszokat, de alig jött oda néhány tag is, hogy baján, hol azt előadni helyén lett volna, elmondja. Fellette sajnálók, ha az egyesület, mely oly szép feladatot van hivatva teljesíteni, talán személyes indokokból hajtórést szenvedne. Igaz ugyan, hogy az egyesület két évi fenállása óta ez volt az első közgyűlés, de ez még nem ok, hogy közönnnyel forduljunk el attól, mit nagy fáradság és áldozat után magunk hoztunk létre. Hisz az egyesület érdeke minden egyes tagnak személyes érdeke is. Vajjon indokolva találná-e valaki, ha az egyik nem érdeklődik a saját ügye iránt, a másik se törődjék a magáéval? Ha fontolóra vesszük, hogy az óvoda azonkívül, hogy ott a kisdedek biztos kezekben vannak, mily hasznos szolgálatot teljesít, lehetetlen, hogy az általános érdeklődést fel ne költse. Nem-e örül minden igaz hazafi szíve, ha házakban vagy az utcán a kis honpolgárok, kik rövid egy-két év előtt egy szót sem tudtak magyarul, édes hazánk nyelvét használják játékuknál és magyar dalokat énekelnek jó kedvükben? Nem egy izben győződtem meg, hogy az óvodában — természetes oknál fogva — egy év alatt jobban sajátítják el a magyar nyelvet, mint az iskolában két év alatt; mert először, fogékonyabb az elme a zsenge korban, másodsor, a mi a legalkalmasabb a nyelv elsajátítására, a tanítás folytonos beszélgetésből áll. Hogy rá nem fogja azonban valaki, mintha én a potitikkával akarnám az óvodát kapcsolatba hozni, utalok azon sok szép munkára, mit a gyermekek ott készítenek és édes szülőiket különféle alkalmakkor meglepik. Ennek már aztán nemcsak a magyar ember, hanem a szülő is örülhet. A nevelést és előkészítést, a mit onnan magukkal hoznak az iskolába, csak a szakember tudja méltatni. Mily szükséges volna pedig, hogy minden gyermek, ha nem is előkészítéssel, de legalább jó neveléssel jöjjön az iskolába. Mennyi akadályt gördít a felegyemzelen gyermek a tanító útjába, ki mielőtt tanítani kezdene, rendre kell szoktatni tanítványait, mert még tilni sem tudnak. Ha még emellett tekintetbe vesszük, hogy a mai világ mily ferde irányban nevel, égető szükségét érezzük oly előkészítő iskolának, mely lezoktatja a gyermekeket azon rossz szokásokról, melyeket a „papa“ meg a „mama“ dédelgetése között elsajátítottak. Hát még a sok „kedves pajkosság“ a mire egész napi otthonlét alatt tanítják és a sok „műszó“, a mit művelt beszélőink szájából hallanak! Hja, de mikor olyan kedves ilyenkor és aztán még rá is ér tanulni szegénynek! Korán és helyes irányban kell a gyermekeket nevelni, mert elromlani rá ér akkor is, ha a szülői házból kikerül. Ne csak a „papa“ és „mama“ szedében legyen kedves, hanem mások előtt is. Vajha oda jutottunk volna, hogy a nevelésügy iránt minden ember komolyan érdeklődnék! Elejét lehetne sok kinövesnek venni, mely társadalmunk mindennap aggasztóbb mérvben lép föl. De a nevelésügy a társadalomnak csak mostoha gyermeke és ezzel kapcsolatban mindazon intézmény, mely annak szolgálatában áll. Reméljük, hogy Titelen másképp lesz és a „Kisdedő-Egyesület“ ezentul jobban fog prosperálni, mint eddig. Garanciát nyujt erre az ujonnan megválasztott tisztikar is, mely itt következők: Elnök: dr. Nagy Kálmán, főszolgabíró; alelnök: Miklusevits Mihos, községi jegyző; titkár: Knyaskó Lajos, áll. polg. isk. igazgató; pénztáros: Bartunek József; egyleti orvos: dr. Kresztits György, járás és tb. főorvos. Női választmány: Zahn Johanna, dr. Nagy Kálmánné, Miklusevitsné, Knyaskó Lajosné, Barry Frigyesné, Kresztits Gyuláné, Neujahr Vilmosné és Molnár Gyuláné. Póttagok: Zsulevits Matyásné és Weigl Lajosné. Férfi választmány: Velykó József, nyug. igazgató és Kirschbaum Lajos, plébános. Örvedetes fényként konstatáljuk, hogy az országos közp. kisdedő-egyesülettel 50 frt és a titeli községtől is 50 frtnyi segélyben részesült egyletünk. Remélhetőleg nem fog a magas kormányhoz és főmagasságu Haynald Lajos bírnok érsektünkhez intézett kérvény sem elutasíttatni.

Gyászhir. Sidó József, uvidéki honvéd százados, ifju szép neje, a városunkban is oly kedvesnek ismert Nagy Irma, szerdán este hosszas szenvedés után elhunyt.

A zombori Sport-Egyet a „Népkör“ mostani helyiségét vette ki. A „Népkör“ a másfél évtizeden át lakott helyiségektől, mint jelentik, a házbérlő furfangos fogása folytán lesz kénytelen megválni.

Választás. Dr. Sor Ferenc, sztanisicsi községi és tiszteletbeli vármegyéi járásorvos, folyó hó 4-én Budafokon (Promontor vagy múnvalori Premaduri) egyhangulag községi orvosvá választatott.

Az idők jele. A Gerresch testvérek, helybeli jöhírű harisnyakötő cég, fizetés képtelennek jelentette magát.

Meghívó. A Zombori „Sport-Egyet“ f. évi március hó 11-én d. e. 10 órakor az egylet helyiségében közgyűlést tart. Zomborban, 1888. március hó 7-én. Dr. Pílaszanovics Mátyas alelnök.

Nyilatkozatok — kivonatban. A betegsegélyző egyleti orvosválasztás immár megszűnt közügy lenni s eddig csak személyes herce-hurcákat eredményezett, melyek nyilván majd életébe kerülnek az egyletnek. E száura ismét két ilyen nyilatkozatot vettünk, melyeket tér hiányában csak kivonatolva közlünk. Bagó Károly, közgyűlési jegyző tagadja, hogy az ő szerkesztette jegyzőkönyv hamis és annak valóságáért mindenkor felel. Kuzmics Lajos pedig azt válaszolja Szalay Károlynak, hogy nem ő az igazolt képességű tanító, hanem emez a sajnálatra méltó, mert eszközül adta oda nevét másnak oly ügyben, melyhez nem ért. Ennél többet ezen unalmas ügyben senkinek sem adunk helyet.

Irodalom.

Megjelent és minden könyvkereskedésben kapható a magyar közlekedési vállalatok hivatalos menetrendkönyve II. (március április) füzet a magyar, osztrák, közös és külföldi közlekedési vállalatok legújabb menetrendjeiben, hazai és külföldi utirányokkal, közép Európa térképével s számos hasznos tudnivalóval. Ezen egyedül magyar menetrendkönyv nemcsak Magyarország és Ausztria összes vasutjainak, a Dunagőzhajózási társaságnak s a tengeri hajóknak menetrendjeit, az indulási és érkezési időneke állomásról állomásra való legpontosabb megjelölésével tartalmazza, hanem a külföldi vasutakkal és hajókkal való közvetlen csatlakozásokról is legmegbízhatóbb értesítést nyujt. Ára a 359 lapnak csak 50 kr.

Az „Eredeti Magyar Daltár“ 3-ik füzeté változatos tartalommal jelent meg énekre és zongorára Hoós János dévai zenetanár szerkesztésében. — Van a füzetben: három műdal Szöllösy Attila és Kereszty Istvántól, egy melodráma Gaál Ferentől, négy népdal Ábrányi Kornél, Szt. Gáli Gyula, Kozák Márton és Hoós Jánostól. A melléklet tartalma: egy bölcsődal (Gyulai Pál költeményére) Hoós Jánostól, továbbá négy iskolai gyermekdal két hangra írva Keeskes Ernő és Hoós Jánostól. — Jelen füzet tehát összesen 13 eredeti szerzeménnyel gazdagítja nemzeti zeneirodalmunkat, s egyuttal örvedetes jelenségnek tekintjük azt is, hogy a lap a melodrámnak is tért nyitott, mely műfaj tekintetében zeneirodalmunk a legnagyobb szegénységben sínlődik. A mellékleten közölt gyermekdalok pedig az iskolai énektanításnak tesznek nagy szolgálatot, miért is melegen ajánljuk a lapot a tanítók valamint a szülők figyelmébe. Előfizetési ára egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Előfizetheti Déván (Hunyadmegye). Az I. évfolyam összes füzetét még mindig megrendelhetők 4 frtért a szerkesztőségnél.

Méhner Vilmos kiadásában Budapesten folytatólag megjelent Vas Gereben összes munkáiból a 35—40. füzet. A regényekhez külön-külön igen díszes, dúsan aranyozott angol vászon bekötési táblák barna és piros színben kaphatók. Egy-egy táblának ára 45 kr.

Tűzoltóink közgyűlése.

A zombori önkéntes tűzoltó-egylet f. hó 4-én délelőtt a városháza nagytermében tartotta évi rendes közgyűlést nagyszámu tagok élénk részvétele mellett.

1. A főparancsnok évi jelentése általános örömmel tudomásul vétetett. A városi törvényhatóság irányában azon nagylelkű adományért, hogy az egyleti szertár építéséhez 3000 frttal hozzájárult, az egylet köszönetének és hálaíának kifejezésére egy 5 tagu bizottság kiadott ki a város polgármesteréhez, öt ezen hála és köszönet tolmácsolására felkérendő.

A zászlószentelési rendező bizottságnak működéseért és a főparancsnoknak azon fáradsatlan tevékenységért, melyet az egylet érdekében kifejtett, jegyzőkönyvi köszönet szavaztatott.

2. A zászlószentelési bizottság eljárásáról tett jelentés és annak azon ténykedése, hogy a rendelkezésére bocsátott 3000 frtnyi hiteltől csak 2127 frt 11 krt vett igénybe, örvedetes tudomásul vétetett és a felmentvény kiadatott.

A zászlószentelésnél a zászlóanyai tisztet magára vállalt méltóságos Sándor Lujza urnó iránt pártatlan szívélyességu leereszkedéseért a közgyűlés igaz hálaíának adott kifejezést és lelkes öljenek között rendelte, hogy ezen mélyen érzett hálaíja ölméltóságának írásban tolmácsoltassék, mely átírat átnyujtására egy 5 tagu bizottság kiadott ki.

3. A pénztárnok évi jelentése.

A zombori önkéntes tűzoltó-egylet rendes pénztárnak zárszámadása 1887. évi január hó 1-től 1887. évi december hó 31-ig. Bevétel: Zombor sz. kir. város segélyadománya 1887. évre 2500 frt. Zombor sz. kir. városnak szertár építésére adományozott összege 3000 frt. Alapítványi díj 100 frt. Kamat az alapítványi tőke után 6 frt 71 kr. Egyleti föld hasznobére 1887. évre 15 frt. Átfutó jövedelmek: Jótékonycérai fizetések 221 frt. A zászlószentelési ünnepély alkalmából bankett részvételi jegyekért 390 frt. Gallé Emil ur zászlószentelési ajándéka 31 frt 89 kr. 1885. évi majális alkalmából megtakarított összeg a zászlószentelésre 12 frt 22 kr. Bánatpénzben 215 frt. Átutalványozott összeg az előfogat pénztárából 4862 frt 29 kr. Összes bevétel 11,354 frt 11 kr. — Kiadás: Szertáros évi fizetése 240 frt. Örök fizetése 1440 frt. Örök ruházata 257 frt 90 kr. Zenekar fizetése 138 frt. Eszközök beszerzésére 1286 frt 22 kr. Eszközök jókarban tartására 334 frt 29 kr. Tiszteletdíjra 200 frt. Tagdíj az orsz. tűzoltó szövetségbe 6 frt. Nyomatványokért 17 frt 10 kr. Tűzoltó segélyezésére 12 frt. Épületek tűzkár elleni biztosítására 13 frt 91 kr. Bánatpénz visszafizetése 215 frt. Bélyegekre 16 frt 28 kr. Különféle vegyes kiadásokra 228 frt 35 kr. Zászlószentelési költségek 2561 frt 21 kr. Jótékony célra 221 frt. Szertár építési költségekre 4166 frt 85 kr. Összes kiadás 11,354 frt 11 kr. Az az tizenegyezer háromszázötvennégy forint 11 krajcár bevétel és tizenegyezer há-

romszázötvennégy forint 11 krajcár kiadás. Zomborban, 1887. évi december hó 31-én. Bittermann Nándor, segéd-tiszt és egyleti pénztáros. Jelen zárszámadást a rendes pénztári bevételi és kiadási naplójával összehasonlítottuk és mindenben megegyezőknek és helyesnek találtuk. Zombor, 1888. március 1-én. Moits Sándor, Mayer Károly, Tápay Ágoston, v. b. tagok. — A zombori önkéntes tűzoltó-egylet előfogatati pénztárának zárszámadása 1887. évi január 1-től 1887. évi december hó 31-ig. Bevételek: Pénztári maradvány 1886. évről 4688 frt 70 kr. Zombor sz. kir. városától előfogatati díj 1887. évre 1600 frt. Zombor sz. kir. városától szeméthyordásért az 1887. évre 600 frt. Az őrtanyán elfekvő előfogatati könyvekre szertint befolyt 3713 frt 70 kr. Bónatpénzekben 30 frt. Kiselezteztet lovak eladási árából befolyt 98 frt 40 kr. Kamat az elhelyezett tőke után 92 frt 65 kr. Összes bevétel 10,823 frt 45 kr. — Kiadások: Kocsisok fizetése 1440 frt. Zab vételére 1200 frt 29 kr. Széna vételére 691 frt 09 kr. Beszerzésekre 252 frt. Eszközök jókarban tartására 181 frt 35 kr. Kovács, bogvár, szijgyártó munkáért 372 frt 57 kr. Felfogadott előfogatokra 58 frt 80 kr. Tűzkárbiztosítási díjakra 16 frt 24 kr. Bónatpénz visszafizetése 30 frt. Állatorvos tiszteletdíja 10 frt. Bélyegekre 9 frt 84 kr. Különfélékre 101 frt 92 kr. Az egylet rendes pénztárába átutalványozott összeg 4862 frt 29 kr. Összes kiadás 9226 frt 39 kr. Levonva a kiadást a 10,823 frt 45 kr. bevételből, marad készpénzben 1597 frt 06 kr., az az ezerötszáz kilencvenhét forint és 06 krajcár o. é. Zombor, 1887. évi december hó 31-én. Bittermann Nándor, segéd-tiszt és egyleti pénztáros. Jelen zárszámadást az előfogatati pénztári bevételi és kiadási naplójával, nemkülönben az ezzel összefüggésben levő előfogatati beszámoló könyvvel összehasonlítottuk és mindenben megegyezőknek és helyesnek találtuk. Kelt Zomborban, 1888. március 1-én. Moits Sándor, Mayer Károly, Tápay Ágoston, v. b. tagok. — tudomásul vétetett s neki a számvizsgáló bizottság jelentése alapján a felmentvénnyel kiadott.

4. A kölségvetés a mult évihez képest állapított meg.

5. A zászlószentelési bizottság azon válasza, melyet a „Zombor és Vidéke“ című hirlapban foglalt s az egylet ellen, a zászlószentelési ünnepek alkalmából intézett támadásra adott, helyeslőleg tudomásul vétetett s a közgyűlés a nevezett hirlapban közlötöket mint rosszakaratú ráfogásokat innepélyesen visszautasította.

6. A szorgalmas és a szolgálatot lelkiismeretesen teljesítő tagok baleset elleni biztosítása elhatározatot s egyúttal egy házi-segélyalap létesítése mondatot ki, melynek alapjául az évre 500 frt utalványoztatott.

7. A számvizsgáló bizottságba választottak: Baranyai Gyula, Tápay István, Puskás Ágost.

8. A tisztújító közgyűlés Kohut Henrik elnökle alatt egyhangulag megválasztotta: főparancsnokká: dr. Vadas Kálmánt, alparancsnokká: Demetrovits Sándort, pénztárossá: Bittermann Nándort, mérnök: Kohut Henriket, orvosá: dr. Poppovits Istvánt, parancsnok-sági tagokká: Husveth Istvánt és Darázi Antalt.

A kendertermések értékesítéséről.

Az összes gazdasággal foglalkozó közönség előtt nagyon is ismeretes tény az, hogy gazdáink nagy részének fűtőreklése a buza-termelés felé irányult és irányul ma is; hasonlóan érezzük a kereskedelmi viszonyokból kifolyólag ezen terményünk silány ár melletti értékesítését is. Ha ezen irányt és eredményt nem is lehet könnyen megváltoztatni, mégis ideje volna az ipar-növények felkarolása által a természetben nagyobb változatosságot, s a mi fő, több nagyobb jövedelmet biztosítani.

A kendertermelés igaz, hogy jó és gondosan művelt földet kíván, de ezáltal annak termése száraz valamint nedves időjárásban is eredményben biztos. A termelést eddig az gátolta leginkább, hogy a kender áztatása, tilolása részben vízhiány, részben gyakorlott munkások hiányában, nagy nehézségeket okozott.

Vármegyénk Palánka mezővárosában a régi jó hirtelvel bíró Michels-fivérek kender-áztatási, tőrő- és kezelési gyártelepet rendezett be és ezen gyár már egy-néhány éve sikeresen működik, úgy, hogy többek között az osztrák-magyar haditengerészet évenként egy pár ezer metermáza kötélkészítésének előállítására az illető kötélfonógyár kizárólagosan szállítja. Miután ezen iparvállalat a Duna, Tisza és a két esatorna közelében birtokkal bíró gazdáknak lehetővé teszi, hogy kenderterméseiket azonnal az aratás után áztatlan állapotban értékesíthetik: ezen gazdáknak nagyon is célirányos volna a kendertermelést gazdaságukban rendszeresen bevezetni s az által maguknak biztos pénzforsrást teremteni. A hely szűke miatt nagyon nehéz volna a kendertermelést és annak feldolgozását kellőképen megvilágítani és kiemelni, akik erről bővebb és kimerítő tudósítást kívánnak, forduljanak fentnevezett céghez s minden tekintetben pontos adatokat veendének kézhez.

Hogy ezen értékesítési mód nem jár nehézségekkel, mutatja az, hogy az apatini m. k. erdőhivatal százezer kévére menőt termelt és termelendő, Gräber Gyula nr gombosi, Dobák Béla kir. ügyész ur gombosi, Ertl János fiai urak debeláki, Stankovits Lázár ur ószapári kenderterméseiket hasonlóképen Ulazikits és az én palánki kenderterméseinket ugyancsak Michels-fivérek cége vette meg s ezen áztatási rendszerrel leszámítolássaluk teljesen kielégített bennünket; gyártelepük nagy-szerű berendezése lehetővé teszi, hogy több millió kévé kender dolgozhatnak fel évenként.

Utánozzuk a duna-melléki husz egynehány köz-ségnek kisebb gazdáit, kik e nehéz válságos időkben még türelmet jönléttüket nagyrészt a kendertermelésnek kösönik; ezek közmondása az: „a kender nem lehet megenni, sem etetni, az egyszerre pénzt hoz“ („den Hanf kann m'r net esse, net fud'ra, der bringt uf amol Geld.“)

A népiskolai oktatás főakadályai.

Isten kegyelméből már kilencedik éve működöm a magasztos célú, de olcsó dícsőségű, a sokak által le-nézett, igen nehéz tanítói pályán.

Most már kilencedszer rajzolom kis muzsáim szeméi elé a szék, létra, asztal, csizma, kassa, kapa, os-tor, ló, stb. tárgyak és állatok képét, hogy az irvaol-vasás tanításának megkedvesítésénél hivatkozhassam azon körülményre, miszerint: valamint minden egyes tárgy-nak, úgy minden egyes hangnak is van képe v. jegye.

Csekély idő ez az embernevelés szent épülete egyedüli alapjának nemes és nagy munkájában, — de teljesen elegendő arra nézve, hogy a népiskolai ok-tatás sikeres eredményét megsemmisítő akadályokról szól-hassak.

Működtem már kis és nagy községekben egyaránt, de a kitűzött cél eléréséhez vezető utamba, első sorban is a tankötelek részéről a iskolának éppennem, vagy rendetlen látogatása gördült.

Ezen akadály elhárításának thesisével foglalkoztak már többen és többször, s kisebb-nagyobb szerencse koronázta az érveléseket, sőt megtörtént, hogy balvég-zet üldözé az érvelőt.

Az 1868. XXXVIII. t. c. 4. §-a megsabja ugyan a fokozatos büntetéseket az iskolába éppen nem vagy hanyagul járó gyermek szüleine nézve, — azonban az eredményről alig szólhatunk.

Az igazgató, tanító megtesz minden lehető a tanítás sikerének előmozdításában, tehát a rendes iskoláz-tatás keresztívítelésben is.

Es, hogy a dolgon mégis oly kevés van segítve, annak okát-fogatát igen-igen sok körülményben, de leg-inkább népfüggnek a művelődés iránti közönyösségében, a régiékhöz való vak ragaszkodásában és legeslegin-kább a szegénységben találjuk.

A mi legnagyobb ellenségünk tehát, — mely az ifju nemzedéket a műveltség sötét tömlőcébe zárja, mely habár önmagában csupa nyomorúság, — mégis sok ezer embert tesz tönkre szellemileg, mely áttörhet-len gátja az alsó népréteg rendes iskoláztatásának, mely ez által megöli a tanítgy elhaladását, a szegénység.

E nyomorult, de hatalmas ellenséggel ez ideig nincs eszközünk szembezállni.

Az akadályok e legnagyobbikát nincs módunkban elhárítani. A törvény szigorát a szegénységgel szemben érvényesíteni nem lehet, nem szabad!

A kenyeret munkaidőben kell keresni; és a sze-gény szülők éltes gyermekeinek ilyenkor nagy hasznát veszik. Talán így összesen megbírnák keresni a télre való édes mindnyájuk részére szükséges kenyeret és ruházatot, a mikor talán iskolába is eljárhatnak; a mi különben nem tehetnének. Mert kenyeret az isko-lában sem osztogatnak; ott is kevés van. Bizonyosság erre: Éhös Péter tanító.

No de térjünk a dologra! Megkezdjük a tanítást szeptemberben, végezzük — (de hogy?)! júniusban.

Azonban valljuk meg őszintén, vidékünkön a tanítás a tanév első és utolsó hónapjaiban alig ér valami-t. A rendszeres tanításhoz október hó vége előtt rit-kán foghatunk, mert a földművelő néposztálynak őszi munkája eddig nagyon megtart és így e miatt a telen járó tanköteleseknek a tanév első két havában alig 1/4 része van jelen. E szomorú valóság a legnagyobb aka-dály az oktatás sikerének elérésében.

Másodszorban nem kevésbé hátrányos körülmény a téli rendszeres tanításunkban a gyermekeknek isko-láinkban levő rendkívüli sokasága. Így pl. nálam a munkaszünet idejében, tehát a téli hónapok-ban a tankötelesek száma mindennap 140—160 közt váltakozik. Es — pedig elég sajnós — e váltakozás is úgy történik, hogy a túlkellemetlen időjárás, lakodalom vagy disznóölés s m. e. f. miatt a tanteremben mai napra előirt tananyag tárgyalásáról az a 15—20, a hol-napira ezek eljönnek, de arról meg más 15—20 gyermek hiányzik. Es így megy az tovább!

Tessék most már akár egy csupa lélekkel álló pe-dagógusnak is fegyelmet, figyelmet tartani és még hozzá eredménydusan oktatni az ily osztályokban!

Es habár az ismétlés a tudomány anyja, erre igen csekély időt fordíthatunk, mert elközelget a tavaszi munkaidő, a mikor is tanulóinknak azon része, mellyel ez ideig kissé boldogultunk, megszüntt rendes iskolaláto-gató lenni; a tananyagot pedig, török vagy szakad, el kell végezni.

Vidékünkön e két főakadályban látom én s tapasztal-mal leginkább a népiskoláknak sokat hangoztatott túl-terhelhetését.

Ily szomorú körülmények között kétségen kívül álló dolog és nagyon természetes, hogy a 140—160 tanuló, illetve iskolába járó gyermek közül nagy szerencse, ha legfeljebb 90—100 tanulóval haladhatunk valamire.

E körülményeket ismerő és a szakértő ember a tanév végével sem fog azon csodálkozni, hogy — a 100-on fölttli 40—60 gyermek — kiknek egy része csak a tanév közepén vagy felé jött iskolába, másik része pedig gyenge és tehetetlen, harmadik része meg jó, ha egy héten kétszer ellátott hozzánk, semmit sem tud.

En pl. vezetem az I. és II. osztályt; de a legna-gyobb erőlködésem dacára sem jutottam annyira, hogy a két osztály haladó tanulóinak száma a 100-at meg-haladta volna.

Pedig hát — gondolják többen — a 150—160 iskolás gyermekből több haladó is lehetne.

De nem szégyenlem, sőt nyíltan kimondom, hogy a két osztálybeli haladó tanulóim száma most sem több a 100-nál.

No de ki is vehetné ezt tőlünk — falusi és kisvá-rosi tanítóktól — rossz néven?!

Tekintünk csak a „Néptanítók Lapja“ m. évi 91. és 92. számaiba!

A kultuszminiszter által kiadott e lap nyíltan azt vallja, hogy a fővárosi tanítgy albizottmány azon szo-moru észlelet nyomása alatt áll, hogy a népiskolai ta-nulók sem helyesen írni, sem folyékonyan olvasni nem tudnak.

Es e nagy hibának okát nem a tantervben, hanem azon körülményben találja, hogy a 70—80 tanulóval tult ömött osztályokban a gyermekkel, mint egyénnel, a tanítóknak foglalkoznia nem lehet.

A népiskola célját csak ott tartja elérhetőnek, hol a tanító tanítványainak száma a 40-et meg nem ha-ladja.

Ha a fővárosban, — hol a rendszeres okta-tás nem 5—6, hanem 10 hónapig tart, hol e mellett az oktatás sikerének eléréséhez még igen sok kedvező körülmény járul, — mondom, ha e helyen a 40-et me-g-haladó tanulóval bíró népiskolát már tult ömöttnek és olyannak tekintik, melyben sikeresen oktatni nem lehet: akkor mi, kiknek iskolájában négyszer negyven tanuló van hering-módra préselve, kik a tanítás sike-rének elérésében a fővárosi kedvező körülményeket nemcsak hogy nélkülözzük, hanem inkább a fönnb-leirt sokféle hátráltató okok által még gátolatunk: ne essünk kétségbe és ne akasszuk föl magunkat a fölttli

bánatunkban, hogy a lelkiismeretes kötelesség teljesítése dacára sem juthatunk el a bennünk ez által keletkezett remény ígért földjére!

Mondom, ne keseregjünk a föltt, hogy célunkat el nem érhetjük, hanem e helyett inkább szedjük össze magunkat és legyünk bátrak figyelmeztetni a magasban lebegő eszmésüllo urakat, kik arra hivatottak, és kik-nek hatalmukban áll a tanítót az iskolában népgazdász-szederfa-inspektorrá, talán erkölstelten után szerzett krajeárok gyűjtőjévé, fúró, faragó, kefekötő, kosárfonó-kontárrá s tudja jó Eg még mivé alakítani: legyenek szivesek egy keveset arról is gondolkodni, illetve tenni, hogy a fönt leirt óriási akadályok valaha elhárítva le-gyenek, hogy ez által a népoktatás szent ügyének célját legalább megközelíthesstik, hogy így a népiskola az lehessen, aminek a szó-szoros értelmében lennie kell: a vallás-erkölcsös nevelésnek és a tudomány elemei elsajá-tításának magasztos csarnoka.

Mák János.

A községi ügykezelés kézikönyvéről.

„Amilyen könnyű álmolni egy könyvről, éppen oly nehéz azt megírni.“ Balzac.

Akkor, amidőn a fenti pályaműre vonatkozó pályá-zati feltételek szerkesztésénél az országos jegyzői egylet megíztelő megbízása folytán közreműködni szerencsés valék, korántsem hittem azt, hogy Balzacnak fenti mon-data még oly könyvre is vonatkozhatik, amely ugyszólva egy jegyzőnek mindennapi foglalkozása köréből merítve, önnönmagától kell, hogy megírattassék.

Egy, a községi elüljáróság ügyköréhez tartozó teen-dőkre vonatkozó törvények, miniszteri rendeletek, törvény-hatósági és községi szabályrendeletek és a sok felesles hatóságnak fontos elvi jelentőségű határozatainak, döntvé-nyeknek gazdag tartalmu gyűjteményével magamat több évi jegyzői szolgálatom ideje alatt ellátva, neki láttam ezen nyers anyag feldolgozásának, de esakhamar arról kell-tet meggyőződnöm, hogy ezen tömkelegnek szöszterinti leírata, anyagi, szakszerű feldolgozása pedig szellemi meger-erőttesembe is kerülne, anélkül, hogy célmot a jegyzői kar hasznára válhatni, megközelítőleg is elérhetném.

Mert szerény véleményem szerint egy, a törvények és rendeletek eredeti vagy feldolgozott szövegét tartal-mazó, a lehető legnagyobb gondal, kiváló szakképzett-séggel és kimerítő részletességgel szerkesztett kézikönyv is kellő sikerrel csak addig használható, amíg az abban ismertetett törvények és rendeletek módosítást nem szen-vedtek.

A jegyzőktől mai nap megkívánt sokoldalú szakkép-zettség alapos elsajátítását akképen véltem és vélem most is elérhetni, ha a gyakorlati munkálkodásunk az elmélet-tel karöltve jár.

Szaktanfolyamunk nem lévén, önképzésre kell a fő-súlyt fektetnünk és egy oly olcsó kiadásu kézikönyv elő-állításáról gondoskodnunk, amely az önképzéshez okvet-lenül szükséges alapkövet (a törvények és rendeletek száma, évszámait s §-ait, de nem azok szövegét) magá-ban foglalja s oly beosztással birjon, hogy abból nemcsak a teendők sokasága szakszerint csoportosíva könnyen át-tekinthető, hanem egyúttal az egyes teendők teljesítésé-nek napfárszerűleg berendezett idejéről és a hatóság ille-tékességéről, a hová a kész munkálat betérjesztendő, al-pos utbaigazítás megszereshető legyen, végre elegendő üres térrel rendelkezzen, hogy az időközbeni módosítások és újítások folytatólagos befogadhatásával évről-évre haszna-vehetőbb legyen.

Ezen célt némileg azáltal igyekeztem megközelíteni, hogy a községi elüljáróság azon teendőit, amelyek telje-sítése a községi könyvtárakban meglévő törvénykönyvek-ből, rendeletek tárából, különféle rendeletekből és utasi-tásokból alaposan és részletesen elsajátítható, egy meg-felelő mintákkal és gyakorlati dolgozatokkal ellátott „At-nézet“ azon határidőket, melyeket a községi közegek az állami, törvényhatósági és községi közigazgatás terén reájuk ruházott teendők teljesítése alkalmával betartani kötelezettenek“ címet viselő külön fizetbe foglaltam, amely-nek azon gyakorlati előnyét voltam bívalt kiemelni, hogy ezen fizet szorgalmas és pontos nyilvántartással időrol-időre még hasznavehetőbb lesz, különösen akkor, ha min-den egyes teendőre a megfelelő miniszteri tárcza szerinti külön kezdődő folyó szám alatt külön iratesomagok ala-kítva azon az „Atnézet“ vonatkozó folyó számaival ellátott csomagokban nemcsak a reá vonatkozó rendeleteket, elvi jelentőségű határozatokat és döntvényeket, hanem a gya-korlatból merítette és írásba foglalt saját tapasztalatainkat is szakadatlanul gyűjtjük.

Mert Lessing szerint: „Mások tapasztalása, könyvek-ből kiolvasva tudóssá tesz; de csak saját tapasztalásunk tehet bölcsesé. E kinsből a legkisebb tőke is többet ér, mint amabból egy millió.“

Ezen „Atnézet“ beosztásánál a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszteriumnak 1913/IV. b. 1885. számú rende-letével 1885. ápril hó 7-én kiadott „Hivatalos összeállítá-sban“ használt sorrendet követtem és különös tekintet-tel voltam az összes határidők pontos kitüntetésére, a melyeknek ismerete minden jegyzői szigorlatra készültől megköveteltetik és a melyeknek az elüljáróság részéről történő figyelmen kivüli hagyása, vagy be nem tartása a záporosó módjára hulló rendbirságot vonja maga után.

Ennyiben tartoztam, nem az én első szulöttömöt, hanem azon művecskét megismertetni, a melyet az or-szágos központi jegyzői egylet közgyűlése 100 frtnyi ju-talommal kitüntetni kegyeskedett.

En 3 év óta az említett „Atnézet“-ben foglalt ösz-szes teendőkre vonatkozó újításokat, vagy módosításokat magukban foglalt, az „Atnézet“ folyó számaival ellátott külön ugynevezett gyűjtő csomagokban kezelem, azokat egy részükre berendezett külön szekrénybe helyeztem el, s ezen kezelési módnak megbesülhetlen gyakorlati érté-két nemcsak igénytelen nézetemmel, hanem az iródtámban megfordult kartársaim, valamint az ellenőrzést és vizsgá-latokat teljesítő felebbvalóim által kifejezett elismerő nyi-latkozatokkal is bizonyíthatom.

Egyik főelőnye ezen kezelésnek az is, hogy a mun-kálatokat teljesítő közege az egyes teendők történeti fejlő-dését is tanulmányozhatja.

Ezen hatyu-dal után a tekintetes szerkesztő ur szives engedelmével bátor leszek azon jognál fogva, amely min-den kartársunkat és közigazgatási szakembert megillet és azon kötelességből kifolyólag, amely reám a kérdéses 100 frt elfogadásból hárul, a Szegeði Albert és Jamriska Lajos urak által írt és pályanyertes mű az ő részének bíralatába becsátkozni, amely idényszerűleg (II. fejezet) mindannyiunkat leginkább érdekeli.

eljesítése
letkezett
célunkat
ők össze
magasban
és kik
adással,
szerzett
sárfonó-
egyenek
ve tenni,
ritva le-
ek célját
kola az
kell; a
i elsajá-
ános.
éről.
könyvről.
Bácz.
ő pályá-
bi egylet
zerencsés
nti mon-
gyszólva
meritve,
őzö teen-
törvény-
felettes
döntvé-
nat több
i láttam
rról kel-
őserinti
si meg-
a jegyzői
m.
vények
t tartal-
képzett-
zékönny
z abban
m szen-
szakkép-
nem most
elmelet-
ell a fő-
nyv elő-
okvet-
ndeletek
magá-
nyen át-
jesítésé-
ság ille-
ndó, ala-
ndó őr-
tások és
haszna-
szelíteni,
ek telje-
nyvek-
s utasi-
gy meg-
t „At-
tegek az
s terén
etartani
amely-
i. hogy
időről-
na min-
szerinti
ok ala-
ellátott
et, elvi
a gyá-
atainkat
nyvek-
ásunk
bet ér,
m. kir.
rende-
szállí-
kintet-
sére, a
szilótól
részről
tartása
a után.
ttemet,
az or-
nyí ju-
alt ösz-
tásokat
ellátott
azokat
em el,
i érté-
ámban
vizsgá-
ő nyi-
a mun-
fejle-
szives
ny min-
illet és
rdéses
mriska
szék-
jezet)

Mindenek előtt netáni félreértések kikerülése ked-
véért előre kell bocsátanom, hogy saját bírálatomra is
kivánom alkalmaztatni grf. Széchenyi Istvánnak azon
bölcs mondatát, hogy „hibát találni vajmi könnyű s ahhoz
mindenki tud; de jobbat előállítani bizony nehéz”.
En tehát szerző urak elismert érdemeit legkevésbé
sem szándékozom esorbítani, de arra sem akarok vállal-
kozni, hogy jobb kézi könyvet írjak, hanem tekintettel
azon körülményre, hogy a kérdésben forgó és az orszá-
gos központi jegyzői egylet tulajdonát képező s így köz-
kincsünknek tekintendő kézikönyv kell, hogy mielőbb egy
javított és bővített kiadásban s az észlelt hiányok ki-
egészítésével megjelenjen: céloz az általam észlelt hiányokra
az eszme-csapatot megintítani, a nálamnál szakavatottabb
egyének ellenveleményét kinyerni és a kézikönyv többi
áttalálom nem érintett részének bírálatára felkérni.
Mert ha mindegyikünk Barta László és dr. Kis
Mihály urak példáit követve csakis dícs-himnuszokat zen-
gánk a kérdéses pályanyertes mű felett, akkor nehezen
lesz elérhető azon közös cél, hogy jelen mű addig is,
míg javítva és bővítve leend, csakis jó sikert arasson.
Általánosságban osztom Kunce Imre és a fent-
vezett bíráló uraknak a mű díszes kiállítására és az irány-
vonzó erejére vonatkozó igen kedvező véleményeit és ré-
széről csak azt az egyet sajnálom, hogy ezen számot
tevő tényezőkkel szemben az egyes teendők szakszerű
tárgyalása helyenként hiányos és helytelen.
Mindjárt a második fejezet bevezető részül szolgáló
sorokban helytelenül az mondatik, hogy a közigazgatás
keretében teljesítendő minden nemű katonai ügyekben
a véderől szóló 1868. évi XL. és 1882. évi XXXIX. t. c.
szolgálat utmutatásul.
Ebből azt lehet és kell következtetni, hogy a II. fejezet
alatt csoportosított mindazon teendőkre nézve, a melyeknél
külön törvényre és utasításra hivatkozás nem történik,
mint a minők a „szabadságot és tartalékos katonák, valamint
a honvédek nyilvántartása”, „a mozgósításról általában”,
„a lő állítás és osztályozás” és „a honvédek nyilvántartása”
című teendőknel szintén ugyanazon törvényekkel szolgálhat
utmutatással, holott ezen teendőkkel külön utasítások
és pedig az ott leirt módokatól eltérőleg szabályozták.
Hogy szerzők a „védköteles” és „hadköteles” közötti
különbséget nem tudják, azt nem hiszem el, mert ez iránt
az általuk bár mellőzött 1885. évi október hó 26-án életbe
léptetett átdolgozott védtörvényi utasítás 2. és 3. §-a
minden kétséget kizárólag határozott felvilágosítást ad,
mért is a kézikönyv 11. lapjának utolsó sorában a „védköteles”
szó helyett „hadköteles” irandó.
A régi és ezen átdolgozott védtörvényi utasítás közötti
azon eltérés, hogy utóbbi szerint a jelentkező részére
a II. minta szerinti bizonyítvány adandó ki, a 12. lapon
szintén felemlítendő lett volna, mert ennek kiadását az
utasítás 13. §-ának 3. pontja rendeli.
Sokkal nagyobb hibát követtek el azonban szerző urak
akkor, midőn a 12. lapon a 2. bekezdés mondatát az „össze-
írásai lajstromok” (15. §. 4. pont a—c.) rendelkezését
az „ujonccsillási lajstromok”-kal (28. §. 2. pontja) zavarták
össze.
Mert helytelen azon állításuk, hogy a községi elüljáróság
szerkeszti az A—F. lajstromokat, de helytelen az is, hogy
ezen a szolgabíró által készített F. lajstromban (mert abba
a felhívott 4-ik korosztálybeli hadkötelesek veendői fel az
idegenek veendői fel.)
Ez egy oly lényeges hiba, hogy ugyanaz még akkor is,
ha a bíráló választmány által felfedezett hiányok között
felvéve nem lett volna, a műnek kinyomatására fel-
hatalmazott bizottság által helyesbítendő lett volna.
Ezen és a katonai ügyekben észlelt alább részletezendő
hibák arra engednek következtetni, hogy szerző urak ezen
legfontosabb teendők megírásánál az említett utasítást
egészen mellőzték, a mi egy irányt szabni hivatott
műnél dicséretet nem érdemel.
A gyakorlati megvilágítás kedvéért a 13. lapon felvett
minta szintén rossz s annak 10. és 11. rovataiban ezen
felül „hadköteles” helyett ismét „védköteles” szóval
élnék.
Ezen minta helyett az utasítás 15. §-nak 4. pont) betűje
értelmében a III., a kézikönyv 14. lapján említett idegenek
lajstroma helyett pedig a IV. minta használandó.
A törvényellenesen felvett hadkötelesek (és nem védköte-
lesek) puhatalásáról felvett jegyzőkönyvre vonatkozó
szerény észrevételeim az, hogy a jegyzőkönyv a puhatalás
könnyebb és sikeresebb fogantatására kedvéért külön-
külön veendő fel.
A 15—18. lapon leirt törvény szövege helyett az ideiglenes
felmentést és a családi viszonyok alapján való elbocsátást
bővebben és részletesen szabályozó 1885. évi védtörvény
utasítás 39—41. és 156. §-nak szövegét sikeresebben
alkalmazhatták volna, mert a törvény intézkedései
nagyban szűk keretben mozognak.
Az új védtörvényi utasítás 42—49. §-ai a „tény-
leges szolgálattétel alóli mentesség” címet eltörölve, a
kézikönyv 20. lapján foglalt szövegezés módosítandó,
illetve a helyett is a utasítás szövege volna alkalmazandó.
A 21. lapon ismét a véd- és hadköteles kifejezés
jelentőségének összevadására akadunk. A védtörvény-
utasítás védköteles kort nem ismervén el, itt is a had-
köteles kifejezés használandó.
A 18-ik életkort elért egyének és a hadkötelesek
nősülését a véderő-utasítás 100. §. szabályozza s az en-
gedély kieszközlése iránti kérvények a közigazgatási bizottság
útján terjesztetnek fel a honvédelmi miniszteriumhoz.
A szerzők által 4. a. említett orvosi bizonyítványban a
megvizsgálandó nőszenély azonosságának ki által történt
bizonyítása is igazolandó s ezen bizonyítvány az azonos-
ságot igazoló előjáró által láttamozandó. (16002/II. 1886.
40012/1886. honvédelmi miniszteri rendelet.)
A 23. lapon tárgyalat nősülési ügy szintén hiányos és
helytelen, amennyiben pl. egy oly honvéd, aki a tény-
leges honvédségi szolgálatot már lerövitte, engedély nélkül
nősülhet még akkor is, ha a 3 korosztályból ki nem lé-
pett (lásd véderő-utasítás 162. §. és 87. §. 5. pontját.)
Ily kérvények az 1887. évi február 23. kelt s 1887.
ápril 1-én életbe léptetett új nyilvántartási utasítás 12. §.
2. pontja és a 15. §. 1. pontja értelmében a politikai
járásai hatóság útján nyújtatnak be.
A kézikönyv 25. és 26—27. lapján foglalt nyilvántartási
utasítás 1887. évi február hó 23-án 8070/XIV. számú
utasítással hatályon kívül helyeztetvén, a helyett ezen
új utasítás szövege veendő fel.
A védtörvény utasítás 9. §. szerint katonai részről a
következő kétféle hatóság ismertetik el: első foku a

hadkiegészítési (hadtengerészeti) kerületi parancsnokság,
másodfoku pedig a katonai területi hadparancsnokság
(hadtest parancsnokág); hadfőparancsnokság (28. lap)
nem létező, ezen szó helyesbítendő.
Az egyéves önkéntesi szolgálat kedvezményéről az
1885. évi utasítás 17. fejezete szól. Ennél fogva a kézi-
könyv 29—30. lapjai e szerint helyesbítendők.
A 30. lapon egy vastag nyomdahiiba csuszott be,
ahol ugyanis szerkesztő urak az apát természetes és tör-
vényes gyámnak nevezik.
Természetes és törvényes gyámul (1877. XX. t. c. 35. §.)
csak az anya ismertetik el. Az apa kiskorú gyermekei
felett (1877. XX. t. c. 20—23. és 24. §-s.) atyai hatalmát
gyakorolhatja, de annak természetes gyámulja nem lehet.
A katonai beszállásolásra nézve dr. Kis Mihály ur meg-
jegyzésével egyetértek, még csak azt az észrevételt kö-
köszömetek, hogy az 1879. évi XXXVI. t. c. végrehaj-
tását tárgyazó (3612/1879. honvédelmi miniszteri elnöki)
utasítás is alapos tanulmányozást igényel.
A mozgósításról a 6675/1883. elnöki számú rende-
let intézkedik.
A mozgósított családoknak segélyezéséről a 33. lapon
említett utasításon kívül a 29071/1882. évi b. m. és 16167/VII.
1883. sz. h. m. rendeletek intézkednek.
Ettől eltekintve, helyeselnem kell a szerzők által itt
alkalmazott azon eljárást, hogy ezen teendőknek más olda-
ról való megvilágításába vagy értelmezésébe nem
bocsátkoztak, mert ez azon nehézségekbe ütközik,
amelynek sikertelen alkalmazása által egy szakkönyv
a belőle okulni kívánóknak nem hasznára, hanem kárára
van.
A népszerű előadás kiválóan sikerült, ugyszólván
művészeti kivétel a közigazgatási szakirodalom terén
eddig Barta László és Káplány Géza sikerült, előbbiek
az „Uj kis tükör”, utóbbiak pedig a „Telekkönyvi betétek
szerkesztéséről” szóló törvény (1886. XXIX.) és arra
vonatkozó rendeletek és magyarázatok” című művében.
De uraim, nem kell megfélemednünk, hogy akkor, amidőn
egy, a szakképzettség alacsonyabb fokán álló községnek
mulattató oktatásra szánt műben ilyen irányú nemcsak
hogy indokolt, hanem okvetlenül szükséges is a községi
jegyzőknek és az ezen pályára készülő, az egyéni nézetek
bírálatára jogosult intelligens elemnek alapos tanulmányozásra
szánt szakmunkában csak akkor van helye a népszerű
előadásnak, ha az a Káplány Géza által bemutatott
módon alkalmaztatik.
Szerző urak művének lő-állás című részére csak annyi
megjegyzésem van, hogy a lőösszeírás, nemkülönben a
kocsi és szekerek összeírására vonatkozó határidő ki-
tűntetését ép úgy elejtették, mint kevés kivétellel az
előzőleg tárgyalt teendők határidejét is.
Egy kezdőnek nagy hátrányára szolgál az is, hogy jelen
kézikönyvből nem szerezhet magának tudomást arról, hogy
a 13681/IV. 1879. honvédelmi miniszteri elnöki sz. ren-
delettel kiadott utasítás 2. §. megköveteli, hogy a lőössze-
írás előtt a nem közölt 2. mintájú kimutatás is az elüljáróság
által készített el, még pedig két példányban.
A hosszabb lére eresztett népfelkeltési utasítás tárgya-
lásánál szerző urak ismét megfélemedtek egy határidőhöz
kötött teendő megemlítéséről, amelynek mintája a népfel-
keltési utasításban a 7. melléklettel, határideje pedig a 3.
§. 39. pontjának végén van megállapítva.
Nem kevésbé helytelen szerző urak művében a 38. lapon
használt azon kifejezés, hogy a népfelkeltésre köteles
korba lépő 19 éves ifjakról a községi összeírás az ujon-
c állításra használt minta szerint, vagyis az általuk a
kézikönyv 12. lapján említett ujonccsillási lajstromok
mintán kell elkészíteni.
Végre tekintettel arra, hogy a népfelkeltésre vonatkozó
utasítás csak 28 §-ból áll, helytelenül történik hivat-
kozás (40. lapon) annak ennél magasabb számú §-aira.
Most áttérek némely katonai teendők elősorolására,
a melyeknek mikor, mily alapon és miként törté-
nendő teljesítéséről, szerző urak egy szóval sem emlékez-
tek meg.
Ilyenek többi között:
1. A huzamosabb időre szabadságot tartalékos katonák
és szabadságot állományu honvédek sorából történt,
elhalálozások folytán a nyilvántartáshoz szükséges halotti
bizonyítványok, az elhaltnál talált katonai vagy honvédigazo-
lványi könyvek és érdemjelvények hivatalból való be-
terjesztése (31205/1876. belügyminiszteri és 11991/1880.
honvédelmi miniszteri rendelet).
2. A es. kir. közös hadügyminiszternek a katonaság
részére szükséges elemi cikkek, nevezetesen, hus és sütemenyek
középarának havonkénti előleges megállapításához
szükséges kimutatások és igazolványok szerkesztése és
beterjesztése.
3. A sorhadi és honvédséget állomással bíró községek
előjárói által készített bizonyítványok (55971/1884. föld-
művelés-, ipar- és kereskedelmi miniszteri rendelet).
4. A sorozási és felülvizsgálati költségekről szóló
kimutatások, amelyeknek mikénti szerkesztése iránt az
eddiggi rendeletek hatályon kívül helyezése mellett a nagy-
méltóságú magyar királyi honvédelmi miniszterium 47291/1887.
szám alatt intézkedett.
5. A közös hadseregbeli tartalékos, szabadságot és ujonc
katonák behívó jegyének mikénti kézbesítését, nemkülönben
a honvédség állományához tartozó legénységnek ujoncoktatása,
fegyvergyakorlatra és ellenőrzési szemlére való behívásai
alkalmával a közs. előjáróság által követendő eljárást
szabályozó 20233/VII. 1873. és ad 741/1873. elnöki
honvédelmi miniszteri rendelet, a mely részletes és fontos
utasítást tartalmazó rendelkezések az 1887. évi február
2-án 8970/XIV. számú honvédelmi miniszteri intézkedéssel
kiadott nyilvántartási utasítás 33. §-nak 5—14. pontjai
az 53. §. és 54. §. 4—7. pontjai alatt foglalt módosítások-
kal a községi előjáróságra nézve nélkülözhetlenek.
Ezek a pályanyertes mű II. fejezetére vonatkozó igénytel-
len észrevételeim, a melyeket egy nap alatt a nem pályanyertes
művem azon részéből merithettem, a melyre a bíráló
választmány elnöke bizalmasan azt az ítéletet mondta,
hogy az művemnek leghínyosabb része.
Azt hiszem, hogy azon kényes helyzet, a mely esélyességem
és a pályanyertes mű szerzői között keletkezett, felment
annak bővebb indokolásaitól, hogy mért volt kötelességem
ennyit és pedig csak ennyit írni és miért tiltja szerény-
ségem a pályanyertes kézikönyv további bírálatát.
Kelt O-Szivacon, 1887. évi február 27-én.
Zsupanszky Lyubó,
községi jegyző.

A község köréből.
Tiszapart, 1888. évi március 1-én.
A „Bácska” legutóbbi számában Madarásról M. aláírással közleményeket olvastam, melyek között első helyen „Rendőreink s az új előjárók”-ról tétetik említés.
En, ki a legutóbbi időben hét évig voltam lakosa e községnek s ki az M. szerinti aerából is éltem ott egy évet; mondhatom, nagyon igaz van M.-nek, mert Madaras a konstábleri aera óta erkölcsi szempontból valóban sokat, nagyon sokat változott.
Azelőtt nem volt biztos az ember, kivált kabatos, este, de még nappal sem, hogy nem lesz-e kitéve a leggyalázatosabb gunyolódásoknak, ha az után végig mert menni.
Hosszu furkásokkal járó, erkölcsileg megméltelyezett suhanok, csupa dévajsgábol is leittotték a velők találkozó s elfutottak. Este, éjjel, a legerköstelenebb dalokat kurjongatva mentek utcahosszat, háborgatva a békés polgárok álmait, a nélkül, hogy valaki őket megállítani, vagy kérdőre vonni merete volna; no de ki is tenné azt, mikor arra a felelős örökön kívül más hitvatva nem éri magát, azok pedig, abban az időben tudja Isten, melyik istállóban, vagy melyik akolban, falában jártak kötőféket oldozgatni vagy birkát válogatni, hogy pöntekre legyen min mulatni, (ezen napon van a hetipiac) s magukat a piacon keresztül egyik koresmából a másikba muzsikáltatni. Ez minden pénteken megtörtént.
Az új aera, a konstábleri intézmény óta mindenek vége. A derék konstáblerek, e különfélek kedvelőket, t. i. a régi felelős öröket annyira elremítették, hogy még csak egy maradt belőlük magnak, de ezt is féken tartják, a mennyiben minden éjjel bekopognak az ablakján, nimes e valami baj a ház körül.
A dévaj suhanok annyira megjuhászokdát, mint ha csak kieserélték volna őket. Nem is dözöl most már este 9 óra után senki a koresmában s éjjel egy idegen sem megy a faluba a nélkül, hogy kérdőre ne vonatnék, mi járatban van.
Mindezt kinek köszönheti Madaras nemesebben gondolkozó lakossága?
Első sorban Madaras hozzáférhetlen, tiszta, szep-
lőtlen jellemű jegyzőjének Halm Emilnek s a bírák mintaképeinek, Vinkó József Madaras 6 évig volt bírójának, másodsorban a jegyző által kiválogatott, jellemes s meg nem vesztegethető konstáblereknek, harmadsorban azon méltányos évi fizetésnek, (egy-egy kap 300 a vezető 400 fírtot) melyet a konstáblerek a községtől élveznek.
Csak dícsérni lehet Varga Sándort, a község értelmes új bíráját, hogy elődje nyomdokolán haladva, szí-
vén hordván a község anyagi és erkölcsi jólétét, egyet-
értően jegyzőjével, a konstáblerek méltányos fizetésének
előállításába bele nem egyezik, mert csak addig fog e
terhes szolgálatra kifogástalan, becsületlen ember vállal-
kozni, míg a megérdemelt fizetését megkapja.
Most még csak azt kívánom, hogy oly jegyzővel s előjárókkal
áldjon meg az Isten minden községet, milyennel Madaras községe dicsekedhetik.
Halm Emil jegyzősége alatt nem történt az meg soha,
hogy az ő tudtával — pedig a jegyzőnek mindent kell
tudni, mi egy faluházánál történik, — előjáró vagy bárki
is a község házához áldomást hozatott s a többi előjárókkal
együtt iddógált volna, mint ez fájdalom, sok községben
megtörténik, hol aztán a község háza valóóságos koresmá-
vá alacsonyították le.
Mióta én tudom, a madarasi előjáróság sohasem mulasztotta el,
hogy vasár s ünnepnapon a nagymisén testületileg részt ne
vett volna.
Boldog azon község, melyet ily előjárókkal áld meg az Isten.
K. N. J.

Végző a szóntai himlő-járványról.
E becses lapok f. é. 18. számában Fridmann Samu szóntai orvos
ur akart válaszolni egy előző számban megjelent „Himlő Szóntán”
bekezdést szerény közleményemre. Minthogy Fridmann ur
állításaim közül egyet sem cáfolt meg, főtőlegesnek tartanám
válaszára reflektálni, de mert azt állítja, hogy én őt és a
községi elüljáróságot gyanúsítom, kénytelen vagyok arra még
egyszer visszatérni.
Mindenekelőtt ki kell jelentenem, hogy a szemé-
lyeskedés nem kényerem, gyanúsítani soha senkit nem szoktam,
egy hivatkozott tudósításomban sem volt szándékomban
az orvos urat, sem a községi elüljáróságot gyanúsítani,
a mi különben is nagyon természetes, mert abban sem ő róla,
sem az elüljáróságról egy szóval sem tettem említést
s csak a létező állapotokat konstataáltam. En Fridmann ur
mint derék orvost ismerem, buzgó működéséről csak
dicséretileg szólok. De hogy az, amit őt állítottam,
szórtól-szóra igaz, azért mindenkor kezeskedem és
állításaimat tényekre hivatkozva bebizonyítom.
En kettőt állítottam: először, hogy „egy házban 4
gyermek is fekszik himlőben s egy sines beoltva”,
másodsor, hogy „egész családok vannak Szóntán, hol
egy gyermek sines beoltva”. No kérem ez igen is áll,
mert Klapesich István házában 4 gyermek volt himlős
és midőn kérdeztem az anyát, be vannak-e oltva, azt
felelte: egy sines; ha tetszik, még többet is mondok:
Szilágyi Pál házában összesen 6 gyermek van, mind a 6
himlős volt, ott is az anya mondotta, hogy egy sines
beoltva. Áll tehát mind a két állításom, hogy t. i. elő-
ször egy házban 4 gyermek is fekszik himlőben s egy
sines beoltva, másodsor, hogy egész családok vannak,
hol egy gyermek sines beoltva. Ezen adatoknak
hivatalos dologomban jöttem nyomára, mutatónak elég
ennyi is. Sapianti pauca!
Azt is irtam akkor, hogy községünkben f. é. jan. 1-től
az illető napig 37-en haltak el himlőben, most még
nagyobb sajnálattal kell tudatnom, hogy mai napig 70-et
pusztított el a ragály; s ezek hiteles anyakönyvi
adatok, melyeknek igazságáról még csak kételkedni sem
szabad senkinek.
Fenti adatoknak figyelembe vétele után, most már vajjon
a „rózsás” vagy talán „ázsiai színezetű” epiteton illet-e
meg jogosabban a jelzett és konstataált állapotokat,
annak elbírálását a t. községre bízom.
Minthogy adataim megcáfolhatatlanul állanak s állításaim
igazak, eo ipso következnek, hogy a doktor ur ellenem
irányuló érveléseivel kútba esett. — i — t.

